Jëfi ndaw yi Almasi yónni

Yeesu Almasi yéeg na asamaan

1 1 Yaw Tewofil, sama téere bu jëkk ba, def naa ca mboolem ndoortel jëfi
Yeesu ak njàngleem, 2 ba ca bés, ba ñu ko yéegee, gannaaw ba mu joxee
ndaw ya mu tànnoon, ay ndigal, °****Noo gu Sell*** gi jottli. 3 Ndaw yooyu itam la
teew fi seen kanam ci firnde yu leer te bare, gannaaw ay coonoom. Diiru
ñeent fukki fan la leen feeñu, di leen wax lu jëm ci nguurug Yàlla.
4 Ba mu nekkee ak ñoom, da leena sant, ne leen: «Buleen jóge °Yerusalem,
négleen digeb Baay bi ngeen dégge ci sama gémmiñ. 5 Ndax cim ndox la
°****Yaxya*** daan °sóobe, waaye yeen ci Noo gu Sell gi lees leen di sóob fii ak fan
yu néew.»
6 Naka lañu daje fa moom, daldi koy laaj, ne ko: «Sang bi, ndax ci jii jamono
ngay sampaat nguurug Israyil?» 7 Mu ne leen: «Du yeena wara xam jamono
jeek bés, bi Baay bi jàpp ci sañ-sañu boppam. 8 Waaye Noo gu Sell gi mooy
wàcc ci yeen, ngeen soloo dooleem, daldi doon samay seede ci Yerusalem, ak
ci diiwaanu Yude gépp ak ci °****Samari***, ba ca cati àddina.»
9 Naka la wax loolu, ndaw yay xoole, ñu jekki yéegee ko fa, aw niir daldi
leen koy làq. 10 Ña nga téen, ne jàkk asamaan, Yeesu di wéy. Ci biir loolu ñaar
ñu sol yére yu weex ne seef ci seen wet. 11 Ñu ne leen: «Yeen waa Galile, lu
ngeen di taxaw nii di séentu asamaan? Yeesu male ñu yéegee fi seen biir,
yóbbu asamaan, nii ngeen ko gise, mu jëm asamaan, ni lay délsee.»

Maccas wuutu na Yudaa Iskaryo

12 Booba la ndaw ya jóge ca tund woowu ñuy wax °tundu Oliw, te
digganteem ak °Yerusalem tollook kemu dox bi yoon maye ci °bésub Noflaay,
yemook benn kilomet. Ñu dellu nag Yerusalem. 13 Ñu agsi, yéeg ca néegu kaw
°taax ma, fa ñuy dal naka jekk.

Piyeer a nga ca, ak Yowaan,
ak Yanqóoba ak Àndre,
ak Filib ak Tomaa,
ak Bartelemi ak Macë,
ak Yanqóoba doomu Alfe,
ak Simoŋ farlukatu moom-sa-réew ba,
ak Yudaa doomu Yanqóoba.

14 Ñu mànkoo ñoom ñépp ngir saxoo ñaan ci Yàlla, ànd ceek jigéen ñi ak
Maryaama ndeyu Yeesu, ak rakki Yeesu yu góor.
15 Ci fan yooyu la Piyeer taxaw ca digg bokk ya, ña fa daje di mbooloo mu
tollu ci téeméer ak ñaar fukk (120). Mu ne leen: 16 «Bokk yi, Mbind mi moo
waxe woon °****Noo gu Sell*** gi lu jiitu, ci gémmiñu °Daawuda, wax ju jëm ci
Yudaa mi jiite nit ña, ba ñu jàpp Yeesu. Mbind moomu nag fàww mu sotti.
17 Ci nun la Yudaa bokkoon, te amoon na it cér ci sunu liggéey bii.»
18 Yudaa nag gannaaw ba mu jëndee ab tool ca peyu ñaawtéefam ja, ca la
daanu, jiital boppam, biir ba fàcc, butit ya tuuru. 19 Waa Yerusalem yépp a ko
yég, ba tax ñu tudde tool ba Akeldam, mu firi Toolu deret, ci seen làkk.
20 «Ndax bindees na ci téereb Sabóor ne:

"Yal na këram gental,
yàlla bu fa kenn dëkkeeti,
yal na keneen jagoo sasam."
[21] Am na nag ay nit ñu àndoon ak nun mboolem diir bi Sang Yeesu dee dem
ak a dikk ci sunu biir, [22] dale ko ca ba ko °****Yaxya*** °sóobee ci ndox, ba bés ba
ko Yàlla jëlee fi sunu biir, yéege ko. Kon nag kenn ci ñooñu war naa bokk ak
nun, seede ndekkitel Yeesu.»
[23] Ci kaw loolu ñu tudd ñaar: Yuusufa, mi ñu dippee Barsabas, te ñu di ko
wax Yustus itam, ak Maccas. [24] Ñu daldi ñaan ne: «Boroom bi, yaw mi xam
xolu ñépp, won nu ki nga tànn ci ñaar ñii, [25] mu jël wàllam ci liggéey bi, te
muy céru ndaw bii Yudaa wacc, ba fekki wàll wa mu yelloo.» [26] Ñu tegal leen
nag bant, bant ba dal ca Maccas, mu dolliku ca fukki ndaw yaak benn.

Noo gu Sell gi dikk na

2 [1] Ba bésu màggalu °****Pàntakot*** agsee, ñoom ñépp a bokk daje benn bérab.
[2] Ca saa sa coow jollee asamaan, mel ni riirum ngelaw lu bare doole,
daldi fees dell biir kër ga ñu toog. [3] Ci kaw loolu ay làmmiñ yu mel ni
tàkk-tàkki sawara feeñu leen, làmmiñ ya séddlikoo, daldi toŋ ci kaw kenn ku
nekk. [4] Ñoom ñépp nag feese °****Noo gu Sell*** gi, tàmbalee làkk làkk yu wuute,
na leen ko Noo gi manloo.
[5] Booba ay toppkati yoonu Yawut a nga dëkke °Yerusalem, te bawoo ci xeeti
àddina yépp. [6] Naka la coow li jolli, nit ñi daje, ku nekk ci mbooloo mi dégg
ñuy làkk sa làkku bopp, mbooloo ma jaaxle. [7] Ñu boole waaru ak yéemu, naa:
«Ñii di wax nii ñépp, xanaa duñu waa Galile? [8] Ana nu kenn ku nekk ci nun
nag mana dégge ñuy wax ci làmmiñ wi nga nàmp? [9] Muy waa Pàrt, ak Medd
ak Elam ak Mesopotami ak Yude ak Kapados ak Pont ak Asi, [10] ak Firisi ak
Pamfili ak Misra ak wàllu Libi ga dendeek °Siren, ak gan ñi jóge Room, [11] ak
Yawuti njuddu-ji-réew yeek tuubeen ñi, ak waa Keret ak Arabi, nun ñépp a
leen dégg ci sunu làmmiñi bopp, ñuy siiwtaane jaloore yu Yàlla!» [12] Ñépp
waaru, ba jànnaxe, di wax ci seen biir naa: «Lii lu muy tekki nag?» [13] Teewul
ñenn ñay ñaawle, ne: «Ñii daal biiñ bu bees doŋŋ lañu naan ba màndi.»

Piyeer yee na mbooloo ma

[14] Ci kaw loolu Piyeer taxaw, mook Fukk ñaak benn, daldi àddu ca kaw, ne:
«Yeen bokki Yawut yi, ak mboolem yeen ñi dëkke °Yerusalem, dégluleen bu
baax sama kàddu, ba xam lii lu mu doon. [15] Ñii màndiwuñu, ni ngeen ko
fooge, ndax yoor-yoor doŋŋ a jot. [16] Lii kay mooy kàddu ga Yonent Yàlla
Yowel jottli woon, ne:
[17] "Yàlla nee:
Mujug jamono, maay tuur samag ****Noo***
ci kaw wépp suux;
seeni doom, góor ak jigéen di biral ****waxyu***,
seeni ndaw di gis ay peeñu,
màggat ñi di gént ay gént.
[18] Bu jamono jaa, sama jaam ñi, góor ak jigéen
laay tuur samag Noo,
ñuy biral waxyu.

[19] Te maay def ay kéemaan fi kaw asamaan
aki firnde ci dun bi fi suuf;
muy deret ak sawara ak cóolóolu saxar.
[20] Jant beey soppliku ag lëndëm,
weer wi doon deret,
bésub Boroom bi doora taxawe màggaay ak daraja.
[21] Su boobaa, ku woo Boroom bi wall ciw turam,
dinga mucc.”
[22] «Yeen bokki Israyil, dégluleen wax jii! Yeesu waa Nasaret bi, Yàlla moo
firndeele ag dëggoom, ay kéemaan aki kiraama aki firnde yu mu sottale
jëmmu Yeesu moomu fi seen biir, te loolu xam ngeen ko xéll. [23] Nit kooku ñu
jébbale ni ko Yàlla dogale te nasoon ko lu jiitu, yeena ko daajloo yéefar yi ci
bant, reylu ko. [24] Waaye moom la Yàlla yiwee ci mititu ndee, dekkal ko, ndax
dee amul kàttanu tënk ko. [25] °Daawuda wax na ci mbiram ne:
“Maa doon gis Boroom bi fi sama kanam saa su nekk,
ndijoor la ma fare,
ba duma tërëf.
[26] Moo tax sama xol di nux-nuxi,
samaw làmmiñ di textexi,
samaw suux sax nara nopplujee yaakaar.
[27] Doo ma wacc njaniiw moos,
doo seetaan sa waa ju sell, mu yàqu.
[28] Yaa ma xamal yoonu dund,
yaa may wéttali ba matal sama mbégte.”
[29] «Bokk yi nag, Maam Daawuda, manees na leena wax ci lu wér ne nelaw
na, ba ñu denc ko, te bàmmeelam a ngi fi, nuy gis ba tey jii. [30] Waaye yonent
la woon, te xamoon na ne Yàllaa ko giñaloon ne ku bokk ci geñoom lay teg
cib jalam. [31] Kon li mu gis te dikkagul mooy ndekkitel °****Almasi***, te ci mbiram
la wax ne bàyyeesu ko biir njaniiw, te yaramam du yàqu. [32] Yeesu moomu
nag, Yàllaa ko dekkal, nu seede ko, nun ñépp. [33] Yàllaa ko yéege fa
ndijooram, te jot na ci Baay bi °****Noo gu Sell*** ga mu dige woon. Moom la tuur
nii tey, ngeen gis ko, dégg ko. [34] Ndax kat du Daawudaa yéeg asamaan, waaye
moom ci boppam moo ne:
“Boroom bi daa wax sama Sang, ne ko:
‘Toogal ci sama ndijoor,
[35] ba kera may def say noon, sa ndëggastalu tànk.’ ”
[36] «Kon nag na wóor waa kër Israyil gépp ne Yeesu moomu ngeen daajoon ci
bant, Yàllaa ko def Sang ak Almasi.»
[37] Ba mbooloo ma déggee loolu, naqar wu mel ni jam-jamu xol la leen def.
Ñu ne Piyeer ak ndaw ya ca des: «Bokk yi, nu nuy def nag?» [38] Piyeer ne leen:
«Tuubleen te ku nekk ci yeen °sóobu ci ndox ci turu Yeesu Almasi ngir
njéggalug bàkkaaram, ngeen daldi jot ci Noo gu Sell giy maye. [39] Ndax dige
bi, yeen ak seen askan a ko moom, ak jaambur ñi féete fu sore ñépp,
mboolem ñi sunu Yàlla Boroom bi woo.» [40] Yeneen kàddu yu bare soññe na
leen ko, ñaaxe leen ko, ne leen: «Muccleen ci gii maas gu dëng.»
[41] Ña nangu kàddug Piyeer nag, ñu sóob leen ci ndox; bésub keroog lu wara
mat ñetti junni (3 000) yokku nañu ca gëmkat ña.

Gëmkat ñi bennoo, Yàlla barkeel

42 Ci kaw loolu ñu pastéefu ci njànglem ndaw yi ak ci dundal ag bokkoo, ak
ci dagg mburum bokkoo mi[a], ak ci jataayi julli. 43 Ba loolu amee ag ragal jàpp
ñépp, ay kiraama yu bare aki firnde daldi sottee ca jëfi ndaw ya. 44 Gëmkat
ñépp benn lañu woon te ñoo bokkoon lépp. 45 Ci biir loolu seeni suuf ak seen
alal sax, ñu jaay, séddoo ko ñoom ñépp na mu dëppook seeni soxla. 46 Bés bu
nekk nag ñu doon benn bopp, saxoo teew ca kër Yàlla ga, di dagg mburum
bokkoo ci këroo kër, tey bokk lekk ci biir mbég ak woyoflu. 47 Ñuy màggal
Yàlla, ñépp naw leen. Bés bu nekk nag Boroom bi di yokk ca mbooloo
mooma, nit ña jota mucc.

Piyeer doxloo na ab lafañ

3 1 Piyeer ak Yowaan ñoo doon duggsi kër Yàlla ga, ngir jullig digg
njolloor. 2 Fekk ñu indi fa waa ju judduwaale lafañ, ñu daan ko teg bés
bu nekk ca bunt, ba ñuy wooye bunt bu Rafet, ca kër Yàlla ga, ngir muy
sarxu ñay duggsi. 3 Waa ja gis Piyeer ak Yowaan, ñuy dugg ca kër Yàlla ga,
mu di leen sarxu. 4 Ci kaw loolu Piyeer ne ko jàkk, mook Yowaan, ne ko:
«Xool nu.» 5 Lafañ bi teewlu leen, di leen séentoo ab sarax.
6 Piyeer nag ne ko: «Xaalis ak wurus de, yoruma ko. Waaye li ma am, jox
naa la ko: ci turu Yeesu °*_**Almasi**_ waa Nasaret bi, doxal!» 7 Mu jàpp ci loxol
ndijooram, yékkati ko. Ci saa si ay tànkam aki kostanam dëgër. 8 Mu ne layy,
taxaw, tàmbalee dox, ànd ak ñoom dugg ca kër Yàlla ga, di dox ak a tëbantu,
tey sant Yàlla. 9 Mbooloo mépp gis ko, muy dox, di sant Yàlla. 10 Ñu xàmmi
ko, xam ne moo daan toog, di yalwaan ca bunt bu Rafet ba ca kër Yàlla ga.
Ñu jommi ba jommaaral, ba far gëlëm ca la ko dikkal.

Piyeer waare na

11 Ba loolu amee waa ji taq ci Piyeer ak Yowaan, ñépp dawsi, sago jeex, ñu
yéew leen ca °mbaaru bunt ba ñu dippee Suleymaan. 12 Piyeer nag gis loolu,
àddu, ne mbooloo ma: «Yeen bokki Israyil, lu ngeen di waaru ci lii? Lu ngeen
nu naa jàkk, mel ni sunu manoorey bopp mbaa sunug njullite lanu doxloo
kii? 13 Moom Yàllay °*_**Ibraayma**_, di Yàllay Isaaxa, di Yàllay °*_**Yanqóoba**_, te di
sunu Yàllay maam kay, moo màggal jawriñam Yeesu. Yeen nag yeena ko teg
ciy loxo, jàmbu ko fa kanam °*_**Pilaat**_, te mu naroon koo bàyyi. 14 Yeen, yeena
jàmbu Ku sell ki te jub, tinul ab bóomkat. 15 Bóom ngeen Kiy dundloo, waaye
Yàllaa ko dekkal, nu seede ko. 16 Gëm aw turam moo waral turam woowu
dooleel nit kii ngeen gis, xam ko. Kon ngëm moo waral lii; ngëm gu sababoo
ci Yeesu moo ko may mu wér péŋŋ nii ci seen kanam, yeen ñépp.
17 «Teewul nag bokk yi, xam naa ne ñàkka xam moo leen taxa jëfe noonu, te
loolu it moo dal seeni kilifa. 18 Waaye Yàlla moo sottale noonu la mu yégle
woon lu jiitu, yonent yépp jottli, ne °*_**Almaseem**_ dina sonn. 19 Kon nag
tuubleen te dëpp, ndax seeni bàkkaar faru. 20 Su boobaa jamonoy péex ay
bawoo ci Boroom bi, te mooy yebal Almasi mu leen jagleel, te muy Yeesu.
21 Moom la asamaan wara dalal, ba kera jamono ja lépp di dellu jag, na ko
Yàlla waxe woon, yonent yu sell ya woon jottli. 22 °*_**Musaa**_ kay noon na:
“Boroom bi seen Yàlla mooy seppee ci seenu xeet ab yonent ni man; nangeen

---

[a] **2.42** ***Dagg mburu:*** moom la gëmkat ñi aadawoo woon, bu ñuy lekk. Dagg mburu, moom
lañu mujj di wooye Reeru Sang bi.

ko déggal ci lépp lu mu leen wax. 23 Képp ku déggalul yonent boobu, dees na
la xettee ci xeet wi, sànk la.”
24 «Te it mboolem yonent yi wax, dale ko ci Samiyel ak ñi ko wuutu, ñoom
it yégle woon nañu bés yii nuy dund. 25 Yeen nag yeenay donoy yonent yi te
yeenay séddu ci kóllëre, gi Yàlla fasoon ak seeni maam, ba mu nee Ibraayma:
“Ci saw askan la xeeti àddina yépp di barkeel.” 26 Yeen la Yàlla jëkka wool
jawriñam, daldi koy yebal ci yeen, ngir barkeel leen, waññee kenn ku nekk ci
yeen, mu moy jikkoom yu bon.»

Piyeer ak Yowaan daje nañook àttekat ya

4 1 Naka la Piyeer ak Yowaan di wax ak mbooloo ma, °***sarxalkat*** yaak
jawriñu kër Yàlla gaak °***Sadusen*** ya ne jimeet ci seen kaw. 2 Fekk na
leen ñéññ ca la ñuy waare ak a yégle ndekkitel Yeesu, te loolu di dëggal ne
ndee-ndekki, lu am la. 3 Ñu daldi leen teg loxo, tëj leen ba ca ëllëg sa, ndax
booba guddi na. 4 Fekk na nag, ñu bare ca ña jotoona dégg kàddu ga gëm
nañu, ba limu gëmkat ña tollu ci juróomi junni (5 000).
5 Ca ëllëg sa kilifay Yawut yi ak mag ñi ak firikati yoon yi daje °Yerusalem.
6 Anas, ***sarxalkat** bu mag ba ca la, ak Kayif ak Yowaan ak Alegsàndar, ak
mboolem bokki sarxalkat bu mag. 7 Ñu taxawal Piyeer ak Yowaan ca digg ba,
laaj leen ne: «Yeen, lii ngeen def, ci ban xam-xam, ak ci wan tur ngeen ko
defe?»
8 Fa la Piyeer feese °***Noo gu Sell*** gi, ne leen: «Yeen kilifay xeet wi ak mag
ñi, 9 ndegam yoon moo nuy laaj lu jëm ci ndimbal lu ab lafañ jagoo, ak ci
man pexe la lafañ bi mucce, 10 xamleen xéll, yeen ñépp ak °***bànni Israyil***
gépp, ne ci turu Yeesu °***Almasi*** waa Nasaret bi, ki ngeen daajoon ci bant, te
Yàlla dekkal ko, ci turam doŋŋ la kii wére, ba taxaw ci seen kanam. 11 Yeesu
moomu mooy:

“Doj wi ngeen beddi woon, yeen tabaxkat yi,
te mu mujj di doju coll wi.”

12 Mucc kat amul ci keneen, ndax fi asamaan tiim, mayeesul fi nit ñi weneen
tur wu nu wara mucce.»
13 Ba waa °kurélu àttekat ya gisee fit, wi Piyeer ak Yowaan àndal, te ñu xam
ne niti neen ñu masula jàng lañu, dañoo waaru. Xamoon nañu nag ne ñook
Yeesoo nekkoon. 14 Te itam ka ñu wéral a nga taxaw fa seen wet, ñuy gis.
Manuñu caa tegati dara. 15 Ba mu ko defee ñu joxe ndigal, génne leen, daldi
gise ci seen biir. 16 Ñu ne: «Lu nuy def ak ñii? Ndax kat firnde lu leer sottee na
fi ci ñoom; leer na nàññ waa Yerusalem gépp, te manunu koo weddi.
17 Waaye kat bu mbir mi gëna siiw ci xeet wi. Nan leen tëkku, ngir aaye leen
ñu waxati kenn tur woowu.»
18 Ñu woo leen nag, aaye leen, ne leen mayatuñu leen benn yoon ñu waxati
lenn, mbaa ñuy jàngale ci turu Yeesu. 19 Piyeer ak Yowaan ne leen: «Ndax li
jaadu fa Yàlla mooy nu déggal leen, yeen, bàyyi Yàlla? Yeenay àtte loolu.
20 Waaye nun, li nu gis, dégg ko, manunu koo baña wax.» 21 Ba loolu amee ñu
tëkkuwaat leen, door leena yiwi, ñu dem, gannaaw manuñu leena mbugal te
amuñu bunt ci ñoom ndax mbooloo ma, te ñépp di màggal Yàlla ca la xew,
22 ngir waa, ja kéemtaan ga wérloo amoon na lu wees ñeent fukki at.

Mbooloom gëmkat ñi ñaan na ci Yàlla

23 Gannaaw ba ñu yiwee Piyeer ak Yowaan, ñu dem ca seen bokki gëmkat,
nettali leen mboolem la leen °****sarxalkat*** yu mag yaak mag ña wax. 24 Ba ko
bokk ya déggee, ñoom ñépp a mànkoo, daldi yékkati kàddug ñaan fa Yàlla,
ne: «Buur Yàlla, yaa sàkk asamaan ak suuf ak géej ak lépp li ci biir. 25 Yaa
waxe °****Noo gu Sell*** gi ci sunu gémmiñu maam °Daawuda sa jaam bi, nga ne:
"Lu xeeti àddina di riir?
Lu xeet yiy lal pexey neen?
26 Buuri àddinaa jógandoo,
kilifa yee lëkkoo ci kaw Boroom bi ak °****Almaseem***."
27 Dëgg la moos, ndax ci dëkk bii la °****Erodd*** ak Poñsë °****Pilaat*** lëkkoo, ànd ak
xeeti àddinaak °****bànni Israyil*** ci kaw Yeesu, sa ndaw lu sell li nga fal.
28 Noonu it lañu sottale mboolem li nga dogale woon sa loxo ak sa coobare.
29 Léegi nag Boroom bi, bàyyil xel seeni tëkkoo te nga may nu, nun say jaam,
nuy waxe sa kàddu fit wu mat sëkk. 30 Ngalla tàllalal sa loxo ngir di wéral ak
a amal ay firnde aki kéemaan ci turu Yeesu, sa ndaw lu sell li.»
31 Ba ñu ñaanee ba noppi, bérab ba ñu daje daa yëngu, ñu feese Noo gu Sell
gi ñoom ñépp; ñu daldi tàmbalee waxe fit kàddug Yàlla gi.

Gëmkat ñi ñoo bokkoon lépp

32 Ci kaw loolu mboolem gëmkat ñi bokk menn xel, ak benn xalaat. Du kenn
ku ne moo moom lenn ci alalam, waaye ñoo bokkoon lépp ci seen biir.
33 Ndaw yi nag di seedee doole ju réy ne Sang bi Yeesu dekki na, yiw wu yaa
di leen dikkal ñoom ñépp. 34 Kenn ci ñoom ndóolul, ndax képp ku ciy boroom
suuf mbaa ay kër, da koy jaay, indi njég li, 35 teg ko ci kanam ndaw yi. Su ko
defee ku nekk séddu ca la dëppook soxlaam.
36 Ku mel ni Yuusufa, bokk ci giirug ****Lewi***, te dëkke dunu Sipar, ndaw yi
daan ko wax Barnaba, mu firi Ñaaxekat bi, 37 ab tool la amoon. Da koo jaay,
indi xaalis bi, teg fi kanam ndaw yi.

Mbugal dab na Anañas ak Safira

5 1 Naka noonu ku ñuy wax Anañas, te ku ñuy wax Safira di jabaram, daldi
jaay aw làccu suuf. 2 Mu yégook jabaram, daldi làq lenn ca njég ga, ba
noppi indi la ca des, teg ko ca kanam ndaw ya.
3 Ba loolu amee Piyeer ne ko: «Anañas, lu waral °****Seytaane*** di fees sab xol,
ba ngay wor °****Noo gu Sell*** gi, di làq lenn ci njégu tool bi? 4 Ba mu jaragul, du
yaa doon boroom? Gannaaw ba mu jaree it, xanaa du njég gaa ngi sa loxo ba
tey? Ana noo mana xajale mii mébét ci sa xol? Du nit nga wor de, waaye
Yàlla nga wor.»
5 Naka la Anañas dégg kàddu yooyu, daldi daanu, dee. Tiitaange lu réy nag
dikkal ña ko dégg ñépp. 6 Ba loolu amee xale yu góor ya dikk, sàng ko, yóbbu
suuli.
7 Ñu teg ca lu wara tollook ñetti waxtu, jabaram duggsi, te yégul la xew.
8 Piyeer ne ko: «Wax ma, nàngam ngeen jaaye tool bee?» Mu ne ko: «Waaw,
nàngam la.»
9 Ci kaw loolu Piyeer ne ko: «Ana lu ngeen di mànkoo, di nattu Noowug
Boroom bi? Déglul, tànk yi suuli woon sa jëkkër a ngoogu ci bunt bi di la
yóbbusi yaw it.» 10 Ca saa sa ndaw sa daanu cay tànkam, dee. Xale yu góor yi

duggsi, fekk ko mu dee; ñu yóbbu ko, suul ko ca wetu jëkkëram. [11] Ba loolu amee tiitaange ju réy a jàpp mbooloom gëmkat ñépp, ak ña ko dégg ñépp.

Ndawi Almasi faj nañu ñu bare

[12] Ci kaw loolu ay firnde ak kéemaan yu bare di sottee ci loxol ndaw yi, ci biir askan wi. Gëmkat ñi nag di bokk daje ñoom ñépp fa ñuy wax °Mbaarum Suleymaan, ca biir kër Yàlla ga, [13] waaye kenn ca ña ca des ñemewula jaxasoo ak ñoom. Teewul askan wa nawloo leen lool. [14] Gëmkati Sang bi nag di gëna bare, ñuy wàllisi, ba doon mbooloo mu mag, góor ak jigéen. [15] Nit ñi dem bay génne jarag ji ci mbedd yi, teg leen ci ay laltu aki basaŋ, ngir bu fa Piyeer jaaree, lu bon bon takkndeeram mana dal ñenn ci ñoom. [16] Ci biir loolu nit ñu bare bàbbeekoo ca dëkk ya séq °Yerusalem, indi ay jarag ak ñu rab yu bon sonal; ñoom ñépp daldi wér.

Fitnaal nañu ndaw yi

[17] Ba mu ko defee xolu kañaan dugg °***sarxalkat** bu mag ba, ak mboolem ña ko dar, te di waa ngérum °***Sadusen** ña. [18] Ñu teg ndaw ya loxo, tëj leen ca kaso ba. [19] Ca guddi ga nag malaakam Boroom bi ubbi bunti kaso ba, génne leen, ne leen: [20] «Demleen taxaw ca digg kër Yàlla ga, ngeen xamal askan wi mboolem lu jëm ci dund gii.» [21] Gannaaw ba ñu déggee loolu, ba bët set, ñu dugg ca kër Yàlla ga, di waare.

Ci biir loolu sarxalkat bu mag ba ak ña ko dar, dikk, woolu °***kurélu àttekat** ya, mboolem kurélu njiiti °***bànni Israyil**; ñu yónnee, ngir jëli ndaw ya ca kaso ba. [22] Dag ya nag dikk, fekkuñu leen ca kaso ba, ñu dellu yégleji ko, [23] ne: «Danoo fekk kaso ba tëje ràpp, wattukat ya taxaw ca bunt ya. Nu tijji, fekkunu kenn ca biir!»

[24] Jawriñu kër Yàlla ga ak sarxalkat yu mag ya dégg loolu, daldi jaaxle lool ci ndaw yi, di xalaat nu mbir miy mujje.

[25] Mu am ku dikk, ne leen: «Ña ngeen tëjoon kaso déy a nga noonu ca kër Yàlla ga, di waare.» [26] Ci kaw loolu jawriñu kër Yàlla ga ak dag ya jëli ndaw ya ndànk, bañ leena jaay doole, ngir ragal nit ñi sànni leen ay doj.

[27] Ñu indi leen, taxawal leen ca kanam kurélu àttekat ya, sarxalkat bu mag ba laaj leen, [28] ne: «Xanaa aayewunu leen woon ne buleen waareeti mukk ci woowu tur? Yeena ngi nii ubale °Yerusalem ak seen waare, ngeen nar nu cee gàdduloo bakkanu nit kii!»

[29] Piyeer ak ndaw ya ca des nag ne leen: «Yàlla lees wara déggal, waaye du nit. [30] Sunu Yàllay maam moo dekkal Yeesu, mi ngeen wékk ci bant, bóom ko.
[31] Moom la Yàlla yékkati ci wetu ndijooram, def ko muy Njiit, di Musalkat, ngir may bànni Israyil ag tuubeel ak njéggalug bàkkaar. [32] Nun ***noo** seede loolu, nook °***Noo gu Sell**, gi Yàlla jagleel ñi ko déggal.»

[33] Ba ñu déggee loolu, dañoo mer ba fees, nar leena rey. [34] Ab °***Farisen** bu ñuy wax Gamalyel, di jànglekatu yoonu °Musaa bu ñépp nawloo, daldi taxaw ca digg kurélu àttekat ya. Mu joxe ndigal ngir ñu génne leen ab diir. [35] Ba ñu génnee, mu ne waa kurél ga: «Yeen bokki Israyil, moytuleen bu baax li ngeen di def ak nit ñii. [36] Ndaxte bu yàggul la Tëdas jóg, di jaay daraja, ba lu wara tollook ñeenti téeméeri nit far ak moom. Ñu rey ko, ña ko toppoon ñépp tasaaroo, seen pexe mujjewul fenn. [37] Gannaawam it Yudaa mu Galile jóg, ca

jant ya ñu doon lim waa réew mi; mu yóbbaale mbooloo mu ko topp. Moom
itam dee, ña ko toppoon ñépp tasaaroo. 38 Léegi nag, dama ne, maanduleen ci
ñii, te ba leen, ngir su seen mébét mbaa seen jëf bawoo ci nit, day yàqu rekk.
39 Waaye su bawoo fa Yàlla nag, dungeen ko mana fanq, moytuleena
jànkoonte ak Yàlla.»
Ñu daldi fekksi Gamalyel, 40 woowaat ndaw ya. Ba loolu amee ñu dóor leen,
aaye leen ñu waxati lenn ci turu Yeesu, door leena yiwi.
41 Ndaw ya nag bàyyikoo ca kurélu àttekat ya, di bég, gannaaw ñoom lañu
jàpp ne ñoo yelloo toroxte ga ñu leen teg ndax Tur wi[b]. 42 Ci kaw loolu bés bu
nekkaan, muy ca kër Yàlla, di ca biir kër ya, noppiwuñoo jàngle ak a xamle
xibaaru jàmm bi yéene ne Yeesu mooy °****Almasi***.

Tabb nañu taxawukati mbooloom gëmkat ñi

6 1 Jant yooyu nag, naka taalibe yi di gëna bare, Yawut ñiy làkk gereg
tàmbalee ñaxtu ci kaw Yawut ñiy wax seen làmmiñu bopp ndax néewal
gu ñu gis ñu néewal ko seeni jëtun ca na ñuy séddalee ag ndimbal bés bu
nekk. 2 Ba mu ko defee fukki ndaw ya ak ñaar woo mbooloom taalibe ya, ne
leen: «Nu sàggane kàddug Yàlla, di topptoo mbirum séddale daal, jekkul ci
nun. 3 Kon nag bokk yi, seetleen ci seen biir juróom ñaar ñu rafet seede, soloo
°****Noo gu Sell*** gi te rafet xel, nu dénk leen sas woowu. 4 Nun nag nanu wéye
julli gi, ak liggéey bi ci kàddu gi.»
5 Wax jooju daldi neex mbooloo mépp. Ñu seppi Eccen, nit ku feese ngëm
ak ****Noo gu Sell*** gi, seppi Filib ak Porokor ak Nikanor ak Timon ak Parmenas
ak Nikolas, ma dëkke Àncos te dib tuubeen bu duggoon lu jiitu ci yoonu
Yawut. 6 Ñu indi leen fa kanam ndaw ya, ñu ñaanal leen, °****teg leen loxo***.
7 Ba loolu amee kàddug Yàlla di law, limu taalibe yi yokku ba bare lool ci
biir °Yerusalem, °****sarxalkat*** yu bare daldi topp yoonu ngëm wi.

Teg nañu Eccen loxo

8 Ci kaw loolu Eccen, mi yiwu Yàlla def ag leer fees ko, di def ay kéemaan
ak firnde yu mag ci biir askan wi. 9 Ba loolu amee ñenn ca jàngu ba ñuy wax
jàngub waa Goreel ga, daldi jóg, di tàmbalee weranteek Eccen. Ay niti waa
°Siren a nga ca, ak waa Alegsàndiri, ak waa diiwaani Silisi ak Asi. 10 Teewul
àttanuñu xelam mu rafet, ak ****Noo*** gi muy waxe.
11 Ñu daldi ger ay nit ngir ñu duural ko, ne: «Noo ko dégg, mu yékkati
kàdduy saaga, jëme ci °****Musaa*** ak ci Yàlla.» 12 Ba loolu amee ñu xabtal nit ñi
ak njiit yi, ak firikati yoon yi, ñu ne jalañ, jàpp Eccen, yóbbu ca °****kurélu
àttekat*** ya. 13 Ñu indeeti foofa ay seedey naaféq yu ne: «Kii du bàyyee wax
mukk lu juunoo ak bérab bu sell bii ak yoonu Musaa. 14 Noo ko dégg mu ne
Yeesu Nasareen boobu dina màbb bérab bii te dina soppi aada yi nu Musaa
bàyyee.»
15 Mbooleem ña ca jataayu àttekat ya nag ne jàkk Eccen; ñu gis xar-kanam ba
ne ràññ ni xar-kanamu malaaka.

---

[b] **5.41** ***Tur wa*** mooy turu Sang Yeesu Almasi.

Eccen layoo na

7 1 °***Sarxalkat*** bu mag ba ne ko: «Ndax loolu dëgg la?» 2 Eccen ne ko:
«Yeen bokk yi, yeen samay baay, dégluleen! Yàlla, miy Boroom daraja
moo feeñu woon sunu maam °***Ibraayma***, ba mu nekkee réewum
Mesopotami, bala moo sanc Karan. 3 Mu ne ko: “Jógeel sam réew, jóge ci say
bokk, te nga dem ca réew, mi ma lay won.”
4 «Mu daldi jóge réewum waa Kalde, sanci Karan. Fa la ko Yàlla toxale
gannaaw ba baayam faatoo, sancal ko ci réew mii ngeen dëkk tey. 5 Taxul mu
muurale ko lenn ci réew mii, du sax fu mu teg tànkam. Teewul mu dig ko, ne
moom lay moomale réew mi, mook askanam wa koy wuutuji, te fekkul sax
mu am doom. 6 Yàlla ne ko: “Saw askan dinañu toxuji bitim réew, te dees na
leen def ay jaam, mitital leen diiru ñeenti téeméeri at (400).” 7 Yàlla neeti ko:
“Xeet wi leen di jaamloo nag, man maa leen di mbugal. Gannaaw loolu
dinañu fa génne, jaamusi ma ci bérab bii.” 8 Yàlla daldi fasook Ibraayma
kóllëre gu mu màndargale xaraf. Moo tax Ibraayma xarfal doomam Isaaxa, ba
mu juddoo ba am juróom ñetti fan; Isaaxa, °***Yanqóoba***, Yanqóoba, fukki
maam yaak ñaar.
9 «Maam yooyu nag iñaane seen doomu baay Yuusufa, ba jaay ko njaam, ñu
yóbbu ko Misra. Teewul Yàlla ànd ak Yuusufa, 10 xettli ko ci coonoom yépp,
rafetal xelam, may ko itam Firawna buuru Misra baaxe ko; mu def ko kilifa ci
Misra ak ci biir ëttu këram gépp.
11 «Ci kaw loolu ab xiif dikkal Misra gépp ak réewum Kanaan. Mu metti
lool. Sunuy maam nag amatuñu ab dund. 12 Yanqóoba dégg ne ab dund am na
Misra. Ca la fa jëkka yebal sunu maam ya. 13 Seen ñaareel bi yoon la Yuusufa
xàmmiku ay doomi baayam, Firawna nag doxe ca xam cosaanu Yuusufa. 14 Ci
kaw loolu Yuusufa yeble, indi baayam ak bokkam yépp, ñuy juróom ñaar
fukki nit ak juróom. 15 Noonu la Yanqóoba deme Misra, ba faatoo fa, mook
sunuy maam. 16 Gannaaw gi lañu toxal seeni yax ca Sikem, denc leen ca
bàmmeel, ba Ibraayma weccikoo woon xaalis ca doomi Amor ca Sikem.
17 «Ñu dem ba dige ba Yàlla giñaloon Ibraayma di waaja sotti, yemook xeet
wi yokku, di gëna bare ci Misra, 18 ba beneen buur bu xamul Yuusufa falu ci
Misra. 19 Buur boobu nag di muusaatu sunu xeet wi, di mitital sunuy maam,
di leen sànniloo seeni liir, ngir ñu baña dund.
20 «Booba la °***Musaa*** juddu, rafet ba fa kanam Yàlla, ñu yor ko ñetti weer ci
biir kër baayam. 21 Ba ñu ko sànnee, doomu Firawna ju jigéen a ko foral
boppam, yar ko ni doomam ju mu jur. 22 Musaa nag di ku mokkal mboolem
xam-xamu Misra, te rààññiku lool ci wax ak ci jëf.
23 «Ba ñeent fukki atam matee, xelum seeti bokki °***bànni Israyilam*** dikkal
ko. 24 Ci kaw loolu mu gis ca ku ñuy néewal doole, mu sotle ko, daldi rey
waayi Misra ja, feyul ka mu néewal. 25 Booba Musaa foog na ne ay bokkam
xam nañu ne ciy loxoom la leen Yàlla di indile wall, ndeke xamuñu ko. 26 Ca
ëllëg sa mu juux ci ay Yawut yuy xeex, di leen jéema jubale, ne leen: “Yeen
ay bokk ngeen, lu tax ngeen di lorante?” 27 Ka doon néewal doole moroom ma
bëmëx Musaa, ne ko: “Yaw, ku la def njiit mbaa àttekat ci sunu kaw? 28 Xanaa
danga maa nara rey, na nga reye waayi Misra ja démb?” 29 Musaa dégg kàddu
googu, daldi gàddaay, dem dali réewum Majan, ba am fa ñaari doom yu
góor.

[30] «Mu teg ca ñeent fukki at, malaaka feeñu ko ca màndiŋu tundu Sinayi, ci
biir tàkk-tàkku sawara wu jafal ab gajj. [31] Musaa gis peeñu moomu, yéemu;
mu dikk ba jege ko ngir niir ko, kàddug Boroom bi daldi jib. Mu ne: [32] "Man
maay sa Yàllay maam, maay Yàllay Ibraayma ak Isaaxa ak Yanqóoba." Musaa
tiit bay lox, ñemeetula xool. [33] Boroom bi ne ko: "Summil say dàll, ndax fii
nga taxaw, suuf su sell la. [34] Gis naa bu baax sama coonob ñoñ ci Misra; maa
dégg seeni onk, ba wàcc ngir wallusi leen. Léegi nag dikkal, ma yebal la
Misra."

[35] «Musaa moomu ñu weddi woon, ne ko: "Ku la def kilifa ak ab àttekat?"
Moom nag la Yàlla def kilifa ak ab jotkat, yebal ko ci ñoom, malaaka ma
feeñu Musaa ca gajj ba, daldi koy jottli yóbbante ba. [36] Moo leen génne
réewum Misra, moo def ay kéemaan aki firnde ca réew ma, ak ca °géeju
Barax ya, ak ca màndiŋ ma, diiru ñeent fukki at. [37] Musaa moomu moo noon
bànni Israyil: "Yonent bu mel ni man la leen Yàlla di feeñalal ci seen biiri
bokk." [38] Moom it moo nekkoon ak mbooloo ma ca màndiŋ ma, mook
malaaka ma doon wax ak moom ca kaw tundu Sinayi ca sunu wetu maam ya.
Moo jot ci kàddu yuy dund, ngir jottli nu ko. [39] Kooku la sunuy maam
nanguwul woona déggal. Dañu koo far xarab, namma walbatiku dellu Misra.
[40] Ñu ne °****Aaróona***: "Sàkkal nu ay yàlla yu nu jiite, ndax Musaa mii nu génne
réewum Misra, xamunu lu ko dal." [41] Jant yooyu lañu sàkk jëmmu sëllu, defal
jëmm ja ab sarax, di bànneexoo lu ñu sàkke seeni loxo. [42] Yàlla nag dëddu
leen, bàyyi leen, ñuy jaamu biddiiw yi, ni ñu ko binde ci téereb yonent yi, ne:

"Yeen waa kër Israyil, saraxu jur ak yeneen sarax,
ndax man ngeen ko daan indil diiru ñeent fukki at ca màndiŋ ma?
[43] Molog seen tuur mi, ngeen yóbbaale xaymab jaamookaayam,
ak seen biddiiwu yàlla ji ñu naa Refan,
jëmm yooyu ngeen sàkk, di leen sujjóotal!
Kon nag maa leen di toxal ca wàllaa °****Babilon***."

[44] «Xaymab seede baa nga woon ak sunuy maam ca màndiŋ ma, ñu sàkke ko
na ko ka doon wax ak Musaa sante, dëppale kook misaal ma Musaa gisoon.
[45] Xayma ba la sunuy maam jot, dugal ko ci kilifteefu °****Yosuwe*** ca biir
réewum xeet, ya leen Yàlla dàqal. Xayma ba nekk fa, ba ca janti °Daawuda.
[46] Daawuda, ma Yàlla baaxe woon, sàkku woon na am màkkaan ngir Yàllay
Yanqóoba. [47] Waaye Suleymaan moo ko mujj tabaxal kër.

[48] «Moona Aji Kawe ji du dëkke lu loxo defar, mooy la yonent ba ne:

[49] "Asamaan sama ngàngunee,
suuf di sama ndëggastal.
Ana kër gu ngeen may tabaxal?
Boroom bee ko wax.
Mu ne: Ana ban bérab laay nopploo?
[50] Loolu lépp, xanaa du sama loxoo ko sàkk?"

[51] «Yeena dëgër bopp, yeenay boroomi xol ak noppi yéefar! Dungeen noppee
të °****Noo gu Sell*** gi? Maam ya, doom ya rekk! [52] Kan ci yonent yi la seeni
maam fitnaalul? Ñoo rey démb ña yégle woon ñëwug Aji Jub, ji ngeen wor
tey, bóom ko. [53] Yeen de yeena jotoon ci yoonu Musaa, wi ay malaaka jottli,
te taxul ngeen jëfe ko.»

Bóom nañu Eccen

54 Naka lañu dégg loolu, seen xol fuddu, ñuy yéyu ci kawam. 55 Eccen nag
feese °***Noo gu Sell*** gi, ne jàkk asamaan, daldi gis leeru Yàlla, gis Yeesu
taxawe fa ndijooru Yàlla. 56 Mu ne: «Asamaan a ngii ma gis, mu ubbiku,
°***Doomu nit kaa*** ngii taxaw fi ndijooru Yàlla!»
57 Ba loolu amee ñu yuuxu ca kaw, dar seeni nopp, daldi ànd, ne milib ca
kawam; 58 ñu wat-watee ko, génne ko dëkk ba, di ko dóor ay doj. Fekk na
seede ya summi seeni mbubb, juug ca tànki benn xalelu góor bu ñuy wax
Sóol.
59 Ñuy dóor Eccen ay doj, moom muy ñaan Yàlla, naan: «Sang Yeesu, nangul
sama bakkan!» 60 Mu ne gurub, samp bëti óomam, daldi àddu ca kaw, ne:
«Sang bi, bu leen topp bii bàkkaar.» Naka la wax loolu, daldi nelaw.

8

1 Sóol nag rafetlu woon na la ñu bóom Eccen.

Fitnaal nañu mbooloo mi

Bésub keroog teg nañu mbooloom gëmkat ña ca °Yerusalem fitna ju metti
ba, lu moy ndawi °Almasi, ñoom ñépp a tasaaroo ca diiwaani Yude ak
°***Samari**. 2 Ay nit ñu ragal Yàlla nag rob Eccen, ñaawlu deeyam lool. 3 Ci biir
loolu Sóol moom, ma ngay jéema faagaagal mbooloom gëmkat ñi, di dugg ci
kër yi, diri góor ak jigéen, génne, ñu sànni kaso.

Filib waare na ca Samari

4 Gëmkat ña tasaaroo di xamle fépp fu ñu jaare, xibaaru jàmm bu kàddu gi.
5 Noonu la Filib deme péeyub °***Samari***, di siiwtaane °***Almasi***. 6 Ba waa dëkk
ba déggee mbaa ñu gis kéemaan ya muy def, ñoo bokk teewlu ay waxam.
7 Ndax bare na ca ñu rab yu bon jàppoon te mujj bàyyi leen, génne yuux yu
réy; bare na ca it ñu lafañ ak ñu làggi woon te mujj wér. 8 Muy mbég mu réy
nag ca dëkk boobee.

Ab ñeengokat gis na ku ko joŋ

9 Ku ñuy wax Simoŋ nag yàggoon na ca dëkk ba, di ñeengo. Ku waar waa
°***Samari*** la woon, te doon tuddoo nit ku màgg. 10 Ñépp, mag ak ndaw, teewlu
ko, naan: «Kii mooy dooley Yàlla ci boppam. Moom lañuy wax "Màggle".»
11 La ñu ko teewloo woon moo di jëfi ñeengo ya mu leen yàgga yéeme.
12 Waaye ba ñu gëmee Filib, ma leen xamal xibaaru jàmm, bi jëm ci nguurug
Yàlla ak turu Yeesu °***Almasi***, góor ak jigéen daldi nangu, ñu °sóob leen ci
ndox. 13 Simoŋ ci boppam gëm, moom it, ñu sóob ko ci ndox. Simoŋ nag
bàyyeetul Filib. Ba mu gisee firnde yaak kiraama yu mag yay am, moom moo
yéemu.
14 Ba ndaw ya ca °Yerusalem yégee ne waa Samari nangu nañu kàddug
Yàlla, Piyeer ak Yowaan lañu fa yebal. 15 Ñu agsi Samari, ñaanal gëmkat ña,
ngir ñu jot °***Noo gu Sell*** gi. 16 Ndax booba Noo gi wàccagul woon ci kenn ci
ñoom, dees leena sóoboon rekk ci ndox ci turu Sang Yeesu. 17 Ba loolu amee
Piyeer ak Yowaan °***teg leen loxo***, ñu jot Noo gu Sell gi.
18 Simoŋ nag gis noonee mayug Noo, gi sababoo ci ****tegeb loxo*** bu ndaw ña
amal, ba tax mu indil leen xaalis. 19 Mu ne leen: «Mayleen ma man itam
xam-xam bii, ngir ku ma teg loxo, nga jot Noo gu Sell gi.» 20 Piyeer ne ko: «Na
sa xaalis ànd ak yaw asaru, ndegam ab xaalis nga yaakaara jënde mayu Yàlla!
21 Amuloo benn wàll mbaa ab cér ci lii, ndax sa xol a jubul ci kanam Yàlla.

[22] Réccul nag sa mbon gii, te ñaan Boroom bi; jombul mu baal la sa mébétu
xol. [23] Ndax gis naa ni nga sóoboo ci wextanu kañaan, keppu ci ndëngte.»
[24] Simoŋ ne leen: «Ñaanal-leen ma Boroom bi, yeen ci seen bopp, ngir li ngeen
wax lépp, lenn bañ ma cee dab.»
[25] Gannaaw ba Piyeer ak Yowaan seedeelee kàddug Boroom bi, biral ko,
Yerusalem lañu dellu, di xamle xibaaru jàmm bi ci ay dëkki *Samari* yu bare.

Filib yee na ab jaraafu Ecopi

[26] Menn malaakam Boroom bi nag wax Filib, ne ko: «Fabul jubal bëj-saalum;
yoon wa kenn jaareetul te bartaloo °Yerusalem, jëm Gasa.» [27] Filib fabu, dem.
Ndeke am na jenn waayu Ecopi[c] ju màggalsi woon Yerusalem. Nit kooku
doonoon moraange, te di jaraaf ju mag ju Kàndas Lingeeru Ecopi; moo doon
saytu mboolem alalu Lingeeru Ecopi. [28] Naka la jaraaf ja màggalsi bay dellu
Ecopi, toog ca watiiram, di jàngaale téereb Yonent Yàlla °*Esayi*, [29] °*Noowug
Yàlla* ne Filib: «Doxal, dab watiir bale.»
[30] Filib dabsi waayi Ecopi ja, daldi dégg muy jàng téereb Yonent Yàlla Esayi.
Mu ne ko: «Ndax xam nga li ngay jàng?» [31] Mu ne ko: «Nu ma ko mana xame,
te kenn firilu ma ko?» Ba loolu amee mu ne Filib, mu yéeg, toog ak moom.
Filib yéeg. [32] Lii nag mooy dogu mbind ma mu doon biral:
«Dees koo yóbbu ni xar mu ñuy rendiji;
mbete mburt mu ne cell ci kanam ki koy wat,
ubbiwul gémmiñam.
[33] Ci biir toroxteem lañu ko xañ dëggam;
kuutaayam nag, ana ku ci mana wax?
Ndegam bakkanam lañu toxale kaw suuf.»
[34] Jaraaf ja ne Filib: «Yaw laay laaj, ci kan la yonent bi wax lii? Boppam lay
wax am keneen?» [35] Filib daldi àddu, tàmbalee ci dog boobu, xamal ko
xibaaru jàmm bi ci mbirum Yeesu.
[36] Ba loolu amee ñu topp yoon wi, ba yem ci am ndox. Jaraaf ja ne ko:
«Ndox a ngii, ana lu tee ma °sóobu ci?» [37] Filib ne ko: «Soo gëmee ci sa léppi
xol, sañ nga ko.» Mu ne ko: «Gëm naa ne Yeesu °Almasi mooy °Doomu Yàlla.»
[38] Ci kaw loolu jaraaf ja santaane ñu taxawal watiir ba; Filib ak jaraaf ja
wàcc, ñu dugg ñoom ñaar ca ndox ma, Filib sóob ko ca. [39] Naka lañu génne ca
ndox ma, ngelawal Boroom bi ne cas Filib, yóbbu, jaraaf ja gisatu ko. Teewul
mu topp yoonam, ànd ak mbég. [40] Filib moom, dëkk ba ñuy wax Asot la
gisaat boppam. Mu wéye di xamle xibaaru jàmm bi ci dëkkoo dëkk, ba àgg
Sesare.

Sóol tuub na

9 [1] Ci biir loolu Sóol moom, noyyeewul lu moy di tëkkook a jéema bóom
taalibey Sang bi. Mu dem nag ca °*sarxalkat* bu mag ba, [2] di sàkku ay
bataaxal yu ñeel jànguy dëkk ba ñuy wax Damaas, bataaxal yu yóbbante
ndigal lu yeewlu képp ku ñu fa gis ku bokk ci Yoon woowu, góor ak jigéen,
ngir mu jàpp leen, indi °Yerusalem.
[3] Naka la Sóol dem ba jub Damaas, ag leer bawoo asamaan, jekki ne ràyy ci
kawam. [4] Mu daanu ci suuf, daldi dégg baat bu ko ne: «Sóol, Sóol, lu tax nga
di ma bundxatal?» [5] Mu ne: «Yaay kan Sang bi?» Mu ne: «Man maay Yeesu,

---

[c] **8.27** ***Ecopi*** ga woon, dees na ko wooye Kuus itam, muy diiwaan bu feggoo woon ak dexu Niil, te nekkoon diggante bëj-gànnaaru Sudan ak bëj-saalumu Misra.

mi ngay bundxatal. [6] Léegi nag, jógal, dugg ci dëkk bi, dees na la wax li nga
wara def.» [7] Nit ña ànd ak moom a nga taxaw, jommi ba ne cell; dégg nañu
baat bi te gisuñu kenn. [8] Sóol jóg, xippi, gisul dara; ñu daldi koy wommat,
dugal ko biir Damaas. [9] Diiru ñetti fan gisul dara, lekkul, naanul.
[10] Ab taalibe bu ñuy wax Anañas nag ma nga woon ca Damaas. Sang bi
feeñu ko, ne ko: «Anañas!» Mu ne ko: «Maa ngi, Sang bi.» [11] Sang bi ne ko:
«Demal ba ca mbedd, ma ñuy wax Mbedd mu jub, te nga seet ca kër Yudaa
ku ñuy wax Sóol te dëkke Tàrs. Ma ngay ñaan. [12] Dafa gis cim peeñu ku ñuy
wax Anañas duggsi, °****teg ko loxo***, ngir mu dellu di gis.» [13] Anañas nag ne ko:
«Sang bi, maa dégge ci ñu bare mbirum kooku, ñu seede mboolem jëf ju bon
ji mu def say nit ñu sell ci biir Yerusalem. [14] Te moo yor ndigal lu tukkee ci
sarxalkat yu mag yi, ngir yeewlu képp kuy tudd saw tur.» [15] Sang bi ne ko:
«Demal, ndax kooku jumtukaay laa ko tànne, ngir mu xamali sama tur, xeeti
jaambur yi ak seeni buur, xamal ko itam °****bànni Israyil***. [16] Maa koy won
mboolem coono bi mu wara dékku ngir sama tur.»
[17] Ci kaw loolu Anañas dem, dugg ca kër ga, teg Sóol loxo, ne ko: «Mbokk
mi Sóol, Sang Yeesu, mi la feeñu woon ci yoon wi nga dikke, moo ma yebal
ci yaw, ngir nga dellu di gis te feese °****Noo gu Sell*** gi.» [18] Ca saa sa lu mel niy
waasintóor wadde ca bët ya, mu dellu di gis. Mu daldi jóg, ñu °sóob ko ci
ndox. [19] Ba loolu wéyee, mu lekk, doora am doole.
Sóol toog na ak taalibe ya ca Damaas ay fan. [20] Ca saa sa la tàmbalee xamle
Yeesu ca jàngu ya, naan Yeesu mooy °Doomu Yàlla. [21] Mboolem ña ko dégg,
daldi waaru, naan: «Xanaa du kii moo doon bóom ñiy tudd woowu tur ci
Yerusalem? Du moo fi dikkoon, ngir yeewlu leen, yóbbu ci sarxalkat yu mag
yi?» [22] Teewul Sóol gëna am manoore, ba far jaaxal Yawut ñi dëkke Damaas,
di firndeel ne Yeesu mooy °****Almasi***.
[23] Ba ñu ca tegee ab diir bu xawa yàgg, Yawut yi féncoo, ngir reylu ko.
[24] Sóol nag yég seen mébét. Guddi ak bëccëg lañu doon wattu bunti dëkk ba,
ngir bóom ko. [25] Teewul taalibe yi yeb ko ag guddi ci ag dàmba, jàlle ko ca
wàllaa miir ba, yoor ko.
[26] Ba Sóol agsee Yerusalem, jéem naa jaxasook taalibe yi, waaye ñépp a ko
ragal, ndax ñàkka gëm ag taalibeem. [27] Ci kaw loolu Barnaba ànd ak moom,
yóbbu ko ca ndaw ya. Barnaba nettali leen, ni Sóol gise Sang bi ca yoon wa,
ba mu wax ak Sóol, ak fit wa Sóol waaree ca Damaas ci turu Yeesu. [28] Ba
loolu amee Sóol ànd ak ndaw yi di dem ak a dikk ci biir Yerusalem, di
waaree aw fit ci turu Sang bi. [29] Mu boole ci di wax ak a werante ak Yawut
ñiy làkk gereg, te ñoom ñu di ko fexee rey. [30] Bokki gëmkat ña nag yég ko,
daldi koy yóbbu Sesare, yebale ko foofa, mu dem Tàrs.
[31] Ba mu ko defee mbooloom gëmkat ñi ci mboolem diiwaani Yude ak Galile
ak °****Samari*** daldi am jàmm. Ñuy gëna dëgër, di wéye ragal Yàlla, tey yokku
ci ndimbalal Noo gu Sell gi.

Piyeer faj na nit

[32] Piyeer mi doon wër fu nekk nag, am na bés mu jaare ca ñu sell ña dëkke
Lidd. [33] Mu gis foofa waa ju ñuy wax Ene. Fekk na diiru juróom ñetti at, cib
lal rekk lay tëdd ndax yaram wu làggi. [34] Piyeer ne ko: «Ene, Yeesu °****Almasi***
wéral na la; jógal, lalal sa bopp.» Mu jóg ca saa sa. [35] Mboolem waa diiwaani
Lidd ak Saron nag gis ko, ñoom ñépp waññiku ci Sang bi.

Piyeer dekkal na nit

[36] Dëkk ba ñuy wax Yope, ab taalibe bu jigéen a nga fa woon, ñu di ko wax
Tabita mbaa Dorkas ci làkku gereg. Def lu baax ak sarxe la saxoo woon. [37] Ci
fan yooyu, mu daanu wopp, daldi faatu. Ñu sang ko, dugal ko ca néegu kaw
°taax ma. [38] Ci biir loolu taalibe yi dégg ne Piyeer a nga Lidd, te Lidd sorewul
Yope. Ñu yebal ñaari nit ca moom, ngir ñaan ko mu ñëw te baña yeex.
[39] Piyeer jóg, ànd ak ñoom, ba agsi. Ñu yéege ko ca néegu kaw taax ma. Ay
jëtun a nga fa woon. Ñoom ñépp di jooyoo, yéew Piyeer, won ko turki yaak
mbubb ya Dorkas defaroon ba muy nekk ak ñoom.
[40] Ci kaw loolu Piyeer dàq ñépp ca biti. Mu sukk, ñaan, daldi walbatiku
jublook néew bi, ne: «Tabita, jógal!» Mu ne xiféet, gis Piyeer, jóg toog.
[41] Piyeer may ko loxo, yékkati ko. Ba loolu amee Piyeer woo ñu sell ña, ak
jëtun ña, won leen ndaw sa, muy dund. [42] Mbir ma nag siiw ca Yope gépp, ñu
bare gëm Sang bi. [43] Gannaaw loolu Piyeer dal na Yope ay fan, kër wullikat
bu ñuy wax Simoŋ.

Korney woo na Piyeer

10 [1] Ku ñuy wax Korney, °*njiitu takk-der*** la woon ca Sesare. Ma nga
bokkoon ca mbooloo ma ñu dippee Gàngooru Itali. [2] Ku gëm la woon
te ragal Yàlla, mook waa këram gépp; bare woon na sarax yu muy yéwéne
askan wi, te ñaan ci Yàlla la saxoo woon.
[3] Am peeñu nag dikkal ko digg njolloor, mu gis ci lu leer malaakam Yàlla,
mu duggsi, ne ko: «Korney!» [4] Korney ne ko jàkk, tiit, ne ko: «Sang bi, lu mu
doon?» Mu ne ko: «Say ñaan ak say sarax yéeg na fa Yàlla, ba mu bàyyi la
xel. [5] Léegi nag yebleel ca Yope, nga wooluji fa ku ñuy wax Simoŋ, ñu di ko
dàkkentale Piyeer. [6] Ma nga dal ak meneen Simoŋ ma, wullikat ba këram
féete wetu géej.»
[7] Naka la malaaka ma wax ak Korney ba dem, mu woo ñaar ciy surgaam, ak
benn takk-der bu gëm Yàlla te bokk ciy suqam. [8] Mu nettali leen lépp nag,
daldi leen yebal Yope.
[9] Ca ëllëg sa, ñu dem bay jub dëkk ba, yemook Piyeer yéeg ca kaw °taax ma
ci digg bëccëg, ngir ñaan. [10] Mu dem ba xiif, bëgga lekk, ñu di ko toggal nag
lu mu lekk. Ci biir loolu mu daanu leer. [11] Mu daldi gis asamaan ubbiku, lu
mel ni sér bu mag bu ñu téyee ñeenti lafam, wàcce asamaan, jëm suuf. [12] Sér
baa nga def mboolem boroom ñeenti tànk, ak dundoot yiy raam, ak mboolem
njanaaw. [13] Mu am baat bu jib, ne ko: «Piyeer, jógal, rey te lekk.» [14] Piyeer ne
ko: «Mukk, Sang bi, ndaxte masumaa lekk lenn lu daganul mbaa lu setul.»
[15] Teewul baat bi wax ak moom ñaareel bi yoon, ne ko: «Lu Yàlla setal, bu ko
daganadil.» [16] Menn peeñu moomu dikkal na ko ñetti yoon. La ca tegu ñu
yéege këf ka asamaan. [17] Piyeer a nga jaaxle lool, di seet cim xelam lu peeñu
ma ko dikkal di tekki, ndeke nit ña Korney yebaloon laaj nañu kër Simoŋ, ba
dikk taxaw ca bunt ba. [18] Ñu woote, laajte, ne: «Simoŋ, mi ñuy wax Piyeer, fii
la dëkk?»
[19] Naka la Piyeer di xalaat ba tey ca peeñu ma, ****Noo*** gi ne ko: «Ñetti nit a
ngi nii, di la seet. [20] Wàccal boog, ànd ak ñoom te bul nàttable, ndax man
maa leen yebal.» [21] Piyeer wàcc nag ne nit ñi: «Maa ngii; ki ngeen di seet,
man la. Lu doon seeni tànk?» [22] Ñu ne ko: «Njiitu takk-der ba Korney, ku jub,

ragal Yàlla, te rafet seede bu ko xeetu Yawut wépp seedeel, moo jote ci malaaka mu sell, ndigalal woolu la këram, ngir déglu say kàddu.» [23] Ci kaw loolu Piyeer dugal leen, dalal leen.

Piyeer wuyji na Korney

Ba bët setee, Piyeer ànd ak ñoom, ñenn ca bokki gëmkat ña dëkke Yope gunge ko. [24] Ca ëllëg sa Piyeer agsi Sesare. Fekk na Korney di ko séentu, daldi woo ca këram ay bokkam, ak xaritam yi ko gëna jege. [25] Ba Piyeer duggsee, Korney gatandu ko, ne gurub ca tànki Piyeer, sujjóot. [26] Piyeer yékkati ko, ne: «Déet jógal, man it, nit doŋŋ laa.» [27] Piyeer di waxtaan ak moom, ba duggsi, yem ca nit ñu bare ña fa daje. [28] Mu ne leen: «Yeen de xam ngeen ne ab Yawut, mayeesu ko mu jaxasoo ak xeetu jaambur, mbaa mu seeti ko. Waaye man nag Yàllaa ma won ne du kenn nit ku ma naan daganula jaxasool, mbaa setul. [29] Looloo tax, bi ngeen ma wooloo, ma ñëw te tendeefaluma benn yoon. Ma di leen laaj nag li waral ngeen woolu ma.»

[30] Ci kaw loolu Korney ne: «Bëkkaati-démb ci waxtuw digg njolloor wii nu tollu tey, ci laa doon ñaane sama biir néeg. Mu am ku jekki ne jaas ci sama kanam, sol yére yu ne ràññ. [31] Mu ne ma: "Korney, nangu nañu say ñaan, te nemmiku nañu say sarax fa kanam Yàlla. [32] Kon nag yebleel Yope, nga woolu Simoŋ, mi ñu dàkkentale Piyeer; ma nga dal ca kër meneen Simoŋ, wullikat ba ca wetu géej ga." [33] Ca saa sa nag laa yeble ci yaw. Yaw it def nga lu baax, bi nga dikkee. Léegi nag nun ñépp a ngi fi ci kanam Yàlla, ngir déglu mboolem lu la Boroom bi sant.»

[34] Ba loolu amee Piyeer àddu, ne: «Dëgg-dëgg gis naa ne Yàlla daal du gënaatle, [35] waaye xeetoo xeet, ku ko ci ragal tey def njekk, mooy ki ko neex. [36] Moo yónnee kàddoom ˚****bànni Israyil***, àgge leen xibaaru jàmm, biy maye jàmm ci Yeesu ˚****Almasi***, miy Sangu ñépp. [37] Yeen ci seen bopp xam ngeen li xewoon ci mboolem réewum Yawut yi, te dale ci diiwaanu Galile, gannaaw ba ˚****Yaxya*** wootee, di ˚sóobe cim ndox, [38] ak ni Yàlla ànde ak Yeesum Nasaret, ba jagleel ko pal gu mu dogale ˚****Noo gu Sell*** geek xam-xam bi mu ko sotti, muy wër, di def lu baax, di faj mboolem ñi ˚****Seytaane*** notoon.

[39] «Nun ci sunu bopp noo seede li mu def lépp ci réewum Yawut yi ak ˚Yerusalem. Moom mi ñu wékk ci bant, ba rey ko, [40] moom la Yàlla dekkal ci ñetteelu fanam, ba may ko mu feeñ. [41] Du askan wépp la ko won, xanaa nun, seede yi Yàlla tànnoon lu jiitu, nu bokk ak moom lekk ak naan, gannaaw ndekkiteem. [42] Moo nu sant nag nu xamal askan wi te seede ne moom la Yàlla tabb àttekatub aji dund ñi, ak aji dee ñi. [43] Moom la yonent yépp seedeel, ne képp ku ko gëm, jot nga sa njéggalug bàkkaar ciw turam.»

[44] Ba Piyeer di wax kàddu googu, Noo gu Sell gi daldi wàcc ci kaw mboolem ñay déglu kàddu ga. [45] Ba loolu amee mboolem gëmkati Yawut ya ànd ak Piyeer, waaru ca na mayug Noo gu Sell gi tuuruwaalee ca xeeti jaambur ña, [46] ndax dañu leena dégg ñoom itam, ñuy làkk yeneen làkk, ak a màggal Yàlla.

[47] Piyeer dellu ne: «Ñii jot Noo gu Sell gi ni nun, ndax manees na leena baña sóob ci ndox?» [48] Mu santaane nag ñu sóob leen ci ndox ci turu Yeesu Almasi. Gannaaw loolu ñu ñaan Piyeer, mu toog ci ñoom ay fan.

Piyeer layoo naak waa Yerusalem

11 [1] Ci kaw loolu ndaw yaak bokki gëmkat ña ca réewum Yawut, dégg ne
jaambur ñi dul Yawut déggal nañu kàddug Yàlla, ñoom itam. [2] Ba
Piyeer delloo °Yerusalem nag, gëmkat ñi bokk ci askanu Yawut di ko sikk,
[3] naan: «Yaa dem ca ña xaraful, di bokk ak ñoom lekk!»
[4] Piyeer daldi leen benn-bennalal mbir mi. [5] Mu ne: «Man de damaa
nekkoon ca Yope, di fa ñaan. Ci biir loolu ma daanu ag leer, daldi gis ci
peeñu lu mel ni sér bu mag bu ñu téyee ñeenti lafam, mu wàcce asamaan, ba
agsi ci man. [6] Ma xool ko jàkk, niir ko, daldi cay gis boroom ñeenti tànk yi, ak
rabi àll yi, ak dundoot yiy raam ak njanaaw yi. [7] Maa dégg itam baat bu ma
ne: "Piyeer, jógal, rey te lekk." [8] Ma ne: "Mukk, Sang bi, ndax lenn lu daganul
mbaa lu setul masula dugg sama gémmiñ." [9] Baat ba nag àddoo asamaan
ñaareel bi yoon, ne ma: "Lu Yàlla setal, bu ko daganadil." [10] Menn peeñu
moomu dikk na ba muy ñetti yoon, ñu doora yéege lépp asamaan.
[11] «Saa soosa tembe, ca la ñetti nit ña ñu yebale Sesare ba ca man, agsi ca
kër ga nu dal. [12] ***Noo** gi nag ne ma: "Àndal ak ñoom, te bul nàttable."
Juróom benni bokk yii ngeen di gis ñoo ma gunge, nu dem ba dugg ca kër
Korney. [13] Mu xamal nu ne malaakaa ko feeñu ci néegam, ne ko: "Yebleel ca
Yope, nga woolu Simoŋ, ma ñu dàkkentale Piyeer. [14] Dina la àgge kàddu yu
lay musal, yaw ak sa waa kër gépp."
[15] «Naka laa tàmbalee wax ak ñoom Korney, °***Noo gu Sell** gi daanu ci seen
kaw, na mu jëkkoona daanoo ca sunu kaw. [16] Ma daldi fàttliku kàddug Sang,
ba mu noon: "°***Yaxya**, cim ndox la daan °sóobe, waaye yeen, ci Noo gu Sell
gi lees leen di sóob." [17] Gannaaw nag Yàllaa leen jagleel genn may, ga mu nu
jagleeloon, ba nu gëmee Sang Yeesu °***Almasi**, ana ku ma doon, man, bay
gàllankoor Yàlla?»
[18] Ba ñu déggee loolu lañu dal, daldi màggal Yàlla. Ñu ne: «Kon xeeti
jaambur yi, ndeke ñoom it Yàlla may na leen ñu tuub, ba dund!»

Mbooloo sosu na ca Àncos

[19] Gëmkat ña tasaaroo woon nag ndax fitna ja woon, ca mbirum Eccen, mujj
nañu jàll ba diiwaanu Fenisi, ca dunu Sipar ak ca Àncos, waaye àggewuñu
kàddu gi ñeneen ñu moy Yawut yi. [20] Terewul ay gëmkat ñu dëkke Sipar ak
°Siren, bàyyikoo ca, dikk Àncos, wax ak làkk-kati Gereg yi, ñoom itam, ba
àgge leen xibaaru jàmm bu Sang Yeesu. [21] Boroom bi nag gungee leen
loxoom, ba ñu bare gëm, waññiku ci Sang bi.
[22] Ba mbir ma siiwee, ba mbooloom gëmkati °Yerusalem jot ca, dañoo yebal
Barnaba ca Àncos. [23] Ba Barnaba dikkee ba gis yiw, wi leen Yàlla may, dafa
bég, di leen ñaax ngir ñu ŋoye seen xol ci Sang bi. [24] Ndaxte Barnaba nit ku
baax la woon, feese °***Noo gu Sell** gi, ak ngëm. Mbooloo mu takku nag
dolliku ci Sang bi.
[25] Ba loolu wéyee Barnaba jëm Tàrs, di seeti Sóol. [26] Ba mu ko gisee, da koo
indi Àncos. Ba mu ko defee, atum lëmm ñuy daje ca mbooloom gëmkat ña, di
jàngal nit ñu takku. Ca Àncos lañu jëkka wooye gëmkat ñi ay gëm-Almasi.
[27] Ci fan yooyu la ay yonent jóge Yerusalem, dikk Àncos. [28] Kenn ca ñoom,
ku ñuy wax Agabus daldi yéglee Noo gu Sell gi, ne xiif bu metti dina am, ci
àddina sépp. Te looloo nga yemook ayug buur bu mag bu ñuy wax °***Këlódd**.
[29] Taalibe ya nag fas yéenee boole kem kàttanu ku nekk ca ñoom, ngir

ndimbal lu ñuy yónnee bokki diiwaanu Yude. 30 Noonu lañu def, yónnee ko
magi Yude, Barnaba ak Sóol jottli ko.

Yàlla yiwi na Piyeer

12 1 Ca jamono jooju la Buur °**Erodd*** jàppoon ñenn ca mbooloom
gëmkat ña, di leen mitital. 2 Noonu la bóome ab saamar Yanqóoba,
doomu ndeyu Yowaan. 3 Mu gis nag na mbir ma neexe Yawut ya, ba tax mu
teg loxo Piyeer, moom itam; loola yemook bési ****màggalu Mburu mu amul
lawiir***. 4 Naka la ko jàpplu, daldi koy tëj kaso, teg ko ci loxoy ñeenti kurél yu
ñeenti takk-der, ngir ñu wattu ko; booba ma ngay xaar ba ****bésub Mucc*** bi
wees, mu door koo yóbbu ca kanam askan wa.
5 Naka lañu tëj Piyeer ca kaso ba, mbooloom gëmkat ñi saxoo koo ñaanal
Yàlla.
6 Ba ñu demee ba ca guddi, ga jiitu bés ba ko Erodd wara yóbbu, Piyeer a
ngay nelaw ci diggante ñaari takk-der, ñu yeewe ko ñaari càllala, ay dag di
wattu buntu kaso ba. 7 Ci kaw loolu am malaakam Boroom bi ne jaas, taxaw,
ag leer ne ràyy ca biir kaso ba. Malaaka ma laal Piyeer ci wetam, yee ko, ne
ko: «Jógal gaaw!», càllala yi daldi rote ciy loxoom.
8 Malaaka ma ne ko: «Takkal sa geño te sol say dàll.» Mu def noonu. Mu ne
ko: «Solal sa mbubb te topp ci man.» 9 Piyeer génn, topp ci moom, te xamul
sax ndax li ko dikkal noonu te sababoo ci malaaka mi, dëgg la. Yaakaaroon
na ne am peeñu la. 10 Ñu jàll dalu wattukat bu jëkk bi, teg ci ñaareel bi, ba
agsi ci buntu weñ, ba jëm ca dëkk ba, bunt ba daldi tijjikul boppam. Ñu génn,
topp menn mbedd, malaaka ma jekki teqlikook Piyeer.
11 Naka la xelum Piyeer délsi, mu daldi ne: «Léegi nag xam naa xéll ne,
Boroom bee yebal malaakaam, te moo ma musal ci loxol Erodd, ak mboolem
li Yawut yi séentu woon.» 12 Gannaaw ba Piyeer ràññee loolu, daa dem kër
Maryaama, ndeyu Yowaan Màrk, fekk ñu bare daje foofa, di ñaan. 13 Piyeer
fëgg buntu kër ga, mbindaan mu ñuy wax Rodd dikk. 14 Ba Piyeer waxee,
mbindaan ma xàmmi baatam, daldi bég ba talu koo ubbil, xanaa daw dellu ca
biir, ne Piyeer a nga foofa ca buntu kër ga. 15 Ñu ne ko: «Xanaa dangaa dof?»
Teewul mbindaan mi ne moom la. Ñu daldi ne: «Kon malaakaam la.» 16 Ci biir
loolu Piyeer a ngay fëgg ba tey. Ñu tijji, muy moom, ñu waaru. 17 Piyeer
liyaar leen, ngir ñu noppi, daldi leen nettali, ni ko Boroom bi génnee kaso ba.
Mu ne leen: «Yégal-leen ko Yanqóoba ak yeneen bokki taalibe yi.» Ba loolu
amee mu génn, dem feneen.
18 Ba bët setee takk-der ya ne kër-kër, ne këpp, ne: «Ana fu Piyeer jaar?»
19 Erodd nag santaane ñu wër Piyeer, te taxul mu gis ko. Mu daldi àtte
wattukat yi, ba noppi joxe ndigal ngir ñu rey leen.

Buur Erodd dee na

Ba mu ko defee °**Erodd*** jóge diiwaanu Yude, dem Sesare, toog fa. 20 Fekk
na Erodd dëngoo lool ak waa dëkk yi ñuy wax °**Tir ak Sidon***. Ci kaw loolu
waa Tir ak Sidon mànkoo, dikk ba ci Erodd. Ñu daldi fexe ba jubook Balastus,
bëkk-néegu Buur, ba noppi di sàkku jàmm, ndax seen dundub réew, ca dundu
Buur Erodd la daan jóge.
21 Ba bés ba ñu jàpp agsee, Erodd sol colu buuram, toog ca jal ba, di leen
àgge kàddug kilifteefam. 22 Mbooloo maa ngay àddu ca kaw, naan: «Lii kay
baatu Yàlla la, du baatu nit!» 23 Ca saa soosa tembe la ko malaakam Boroom

bi fàdd, ndax la mu delloowul Yàlla njukkal. Ba loolu amee, ay sax ronq ko,
mu dee.
24 Ci biir loolu kàddug Yàlla di gëna siiw, di gëna law.
25 Barnaba ak Sóol nag, gannaaw ba ñu sottalee seen liggéey, dañoo jóge
°Yerusalem, ñibbi, ànd ak Yowaan mi ñuy wax Màrk.

Yàlla yónni na Barnaba ak Sóol

13 1 Ca biir mbooloom gëmkat, ña woon ca dëkk ba ñuy wax Àncos,
amoon na ay yonent ak ay jànglekat: ñuy Barnaba, ak Simeyon mi ñu
dippee Ñuule, ak Lusiyus mi bawoo °Siren[d], ak Manayen mi yaroondoo ak
°*****Erodd*** boroom Galile, ak Sóol. 2 Ñooñoo daje woon di màggal Boroom bi,
boole kook koor. Ci biir loolu °****Noo gu Sell*** gi ne: «Beral-leen ma nag
Barnaba ak Sóol ngir liggéey, bi ma leen wooye.» 3 Ba loolu amee ñu woor,
boole kook ñaan, daldi leen °****teg seeni loxo***, ba noppi yiwi leen.

Dunu Sipar jot na ci kàddug Yàlla

4 Ñooñu la °****Noo gu Sell*** gi yebal, ñu dem dëkk ba ñuy wax Selusi, dugge fa
gaal, jëm dun ba ñuy wax Sipar.
5 Ña nga teereji dëkk ba ñuy wax Salamin, daldi fay yégle kàddug Yàlla ca
jànguy Yawut ya, ku ñuy wax Yowaan Màrk ànd ak ñoom, di leen jàpple.
6 Ci biir loolu ñu wër dun ba bépp, ba yegg Pafos, péey ba. Ñu tase faak ab
ñeengokatub Yawut buy yonent-yonentlu, ñu di ko wax Bar Yeesu. 7 Ma nga
bokkoon ca toppum Sergiyus Póolus[e] boroom dëkk ba, nit ku rafet xel. Kooku
namma dégg kàddug Yàlla, daldi woolu Barnaba ak Sóol. 8 Elimas, mu firi
Ñeengokat bi, di leen gàllankoor nag, tey jéema fàbbi boroom réew ma, ba
du gëm. 9 Ci kaw loolu Sóol mi ñuy wax Póol feese Noo gu Sell gi. Mu xool
ñeengokat bi jàkk, 10 ne ko: «Yaw nit ki fees ak gépp xeetu njublaŋ ak
ndëngte, doomu ****Seytaane*** ji, noonu gépp njub, doo bàyyee lunkal yooni
njub yu Boroom bi? 11 Léegi nag loxol Boroom baa ngii fi sa kaw; dinga
gumba, ba dootuloo gis jant bi ab diir.» Ca saa sa gis-gis bu naqari akug
lëndëm ne milib ci kawam, muy wëndeelu, di wut ku ko wommat. 12 Ba loolu
amee boroom dëkk ba gis la xew, daldi gëm, di yéemu ci li mu jànge ci Sang
bi.

Waa Pisidi jot nañu ci kàddug Yàlla

13 Póol ak ñi mu àndal nag bàyyikoo Pafos, dugg gaal, jëm Perge, ca
diiwaanu Pamfili. Yowaan moom tàggoo ak ñoom, dellu °Yerusalem.
14 Ci kaw loolu, ñoom ñu jóge Perge, jàll ba Àncos ca diiwaanu Pisidi. Ñu
dem jàngu ba, dugg, toog ca °****bésub Noflaay*** ba. 15 Gannaaw ba tarib dog ya
ca téereb yoonu °Musaa, ak téereb yonent ya sottee, njiiti jàngu ba yóbbante
leen kàddu, ne leen: «Bokk yi, bu ngeen amee kàddu gu ngeen ñaaxe
mbooloo mi, waxleen.» 16 Póol jóg, tàllal loxoom, nee leen:
«Yeen bokki Israyil ak yeen jaamburi ragalkati Yàlla yi, dégluleen! 17 Yàllay
°****bànni Israyil*** jii moo tànnoon sunuy maam, moo yaatal xeet wi, ba ñuy
ganeyaan ca Misra; moo leen fa génnee kàttanu loxoom. 18 Lu tollook ñeent
fukki at la leen muñal ca màndiŋ ma. 19 Moo faagaagal juróom ñaari xeet ca

---

[d] **13.1** ***Siren*** ab dëkk la bu nekkoon ci tefesu bëj-gànnaaru Afrig te féete Misra sowu.
[e] **13.7** ***Sergiyus Póolus*** waa Room la woon bu yore kilifteefu diiwaan ba, ci njiital ab kurélu Room.

réewum Kanaan, daldi muurale sunuy maam réewum Kanaaneen ña. [20] Loolu
lépp a ngi am ci diiru ñeenti téeméeri at ak juróom fukk (450).
«Gannaaw loolu moo sàkkal sunuy maam ay njiit, ba ci jamonoy Yonent
Yàlla Samiyel. [21] Ba loolu wéyee, ñuy sàkku buur, Yàlla jox leen doomu Kis,
Sóol, mi soqikoo ci giirug °**_*Beñamin_**, mu falu diiru ñeent fukki at. [22] Mu jële
ko fa, sampal leen °Daawuda, muy buur bu mu seedeel ne: “Maa ràññee
Daawuda doomu °**_*Yese_**, ji sama xol jubool, te mooy jëfe mboolem samay
coobare.”
[23] «Ci askanu kookii la Yàlla indee Yeesu, na mu ko digee woon, muy
Musalkat ñeel Israyil. [24] Laata muy ñëw, °**_*Yaxya_** moo doon yéene ngir waa
bànni Israyil gépp °sóobu cim ndox, jëmmale ko seenug tuubeel. [25] Ba Yaxya
di jeexal aw sasam la ne: “Ana ku ngeen foog ne moom laa? Duma ki ngeen
foog, waaye am na kuy ñëw nii sama gannaaw, ku ma yeyoowula summil sax
ay dàllam.”
[26] «Bokk yi, yeen askanu °**_*Ibraayma_**, yeen ak jaamburi ragalkati Yàlla yi ci
seen biir, nun lañu yónnee kàddug mucc gii. [27] Waa Yerusalem, ak seeni kilifa
nag xàmmiwuñu woon Yeesu, te ba ñu daanee Yeesu lañu sottal waxu
yonent, ya ñu daan biral bésub Noflaay bu nekk. [28] Gisuñu ci moom lenn lu
ko àtteb dee dabe, te teewul ñu sàkku °**_*Pilaat_** reylu ko. [29] Gannaaw ba ñu
matalee mboolem lu ñu bind ci moom, lañu ko wàccee ca bant ba, dugal ko
°**_*bàmmeel_**. [30] Waaye Yàllaa ko dekkal, [31] te diiru fan yu bare la feeñu ña
àndoon ak moom, jóge diiwaanu Galile, dem Yerusalem, te ñooñooy ay
seedeem tey ci askan wi. [32] Nun nag noo leen di àgge xibaaru jàmm bii: li
Yàlla digoon sunuy maam, [33] nun sët yi la ko defal, ba mu yékkatee Yeesu, te
noonee lañu ko binde ci ñaareelu saaru Sabóor, ne:
“Yaa di sama Doom,
bés niki tey maa la jur.”
[34] Noonu ko Yàlla dekkale ndekkite lu dee toppatul, te yaramam du yàqu
mukk, noonee la ko Yàlla waxe woon, ne:
“Maa lay jox barkey Daawuda yu sell yi te wóor.”
[35] Moo tax mu waxaat feneen ne:
“Doo bàyyi sa ku Sell ki, mu yàqu.”
[36] Daawuda moom, gannaaw ba mu defee coobarey Yàlla ci jamonoom, nelaw
na, ba ñu rob ko ca weti maamam ya, te yàqu na. [37] Waaye moom mi Yàlla
dekkal, yàquwul.
[38] «Kon nag bokk yi, xamleen ne ci Yeesu moomu lañu leen birale njéggalug
bàkkaar. Te mboolem lu ngeen tële woona wàccool, ba seen njub mat ci
yoonu **_*Musaa_**, [39] képp ku gëm Yeesu, ci moom lay wàccook loolu lépp, ba ag
njubam mat. [40] Wattuleen nag ba li ñu wax ci téerey yonent yi bañ leena dal.
Ñu ne:
[41] “Yeen xeebaatekat yi, xool-leen,
jommileen te ne mes,
ndax jëf ji may def ci seen jamono,
ku leen ko waxoon sax,
dungeen ko gëm.”»
[42] Ba ñu génnee ca jàngu ba, dañu leena ñaan ñu baamtu kàddu googu
bésub Noflaay ba ca topp. [43] Ba mbooloo ma tasaaroo, bare na ay Yawut ak
tuubeen yuy jaamu Yàlla yu topp ci Póol ak Barnaba. Ñuy wax ak nit ñi, di
leen ñaax, ngir ñu sax ci doyloo yiwu Yàlla.

[44] Bésub Noflaay ba ca topp, daanaka waa dëkk bépp a daje, ngir déglu
kàddug Boroom bi. [45] Ba Yawut yi gisee mbooloo ma nag, kiñaan man leen,
ñuy weddi waxi Póol, di ko saaga. [46] Ba loolu amee fit la leen Póol ak Barnaba
tontoo, ne leen: «Yeen Yawut yi de lanu wara jëkka yégal kàddug Yàlla gi,
waaye gannaaw gàntal ngeen ko, ba jombale seen bopp ag texe ba fàww, nu
ngii di walbatiku ci jaambur ñi. [47] Ndax noonu la nu ko Boroom bi sante ba
mu nee:

“Maa la tabb ngay leeru jaambur ñi,
ngir nga jottliji mucc gii, ba ca cati àddina.”»

[48] Ba jaambur ña déggee loolu, dañoo bég, di màggal kàddug Boroom bi; ci
biir loolu ña dogal ba jagleel ag texe ba fàww, ñoom ñépp daldi gëm.
[49] Kàddug Boroom bi nag di law ca diiwaan bépp. [50] Teewul Yawut ya xiirtal
tuubeen yu jigéen yi gëna ràññiku, ak kàngam yu góor yi ci dëkk bi. Ñu daldi
bundxatal Póol ak Barnaba, génne leen réew ma. [51] Póol ak Barnaba nag fëgg
seen pëndub ndëgguy tànk, seedeel leen ko seen ngàntal, doora dem dëkk ba
ñuy wax Ikoñum. [52] Ci biir loolu taalibe ya dese mbég ak °****Noo gu Sell*** gi, ba
seen xol fees.

Póol ak Barnaba waare nañu ca Ikoñum

14 [1] Ba Póol ak Barnaba nekkee Ikoñum, noonu lañu dugge itam ca
jàngub Yawut ya. Ñu waare, ba mbooloo mu mag gëm, ay Yawut aki
Gereg. [2] Yawut yi gëmul nag di xiirtal jaambur ñi dul Yawut, di yàq seen xel
ci bokki taalibe yi. [3] Teewul Póol ak Barnaba toog Ikoñum diir bu yàgg lool.
Fit lañu doon waaree ngir Boroom bi, Boroom bi maye ay firnde aki kéemaan
yu jaare ci ñoom, ngir seeree ko kàddug yiwam gi ñuy biral. [4] Ba loolu amee
waa dëkk bi xàjjalikoo, ñii far ak Yawut yi, ñale far ak ndaw ya. [5] Jaambur
ñeek Yawut yi nag ànd ak seeni kilifa, di leen waaja mitital ak a sànniy doj.
[6] Ñu yég ko, daw làquji diiwaanu Likawni, ca dëkk ya ñuy wax Listar, ak
Derbe ak la ko wër. [7] Foofa itam ñu di fa xamle xibaaru jàmm bi.

Póol ak Barnaba waare nañu ca Listar

[8] Jenn waay a nga daan toog ca Listar, tànk ya baaxul woon; laago la
judduwaale, te masula dox. [9] Kookoo dégg Póol muy waare, Póol xool ko
jàkk, gis ne am na ngëm gu muccam mana jaare. [10] Mu àddu ca kaw, ne waa
ji: «Jógal taxaw jonn!» Waa ji ne bërét, jóg, daldi dox.
[11] Ba mbooloo ma gisee la Póol def, ca kaw lañu àddu ci làkku Likawni, ne:
«Yàlla yee soppliku melow nit, wàccsi ci sunu biir!» [12] Ci kaw loolu ñu tudde
Barnaba Sës, kilifay yàllay Gereg yi, Póol nag gannaaw moo farewoo woon
kàddug waare ga, ñu tudde ko Ermes, ndawal yàllay Gereg yi.
[13] Jaamookaayu Sës ma nga woon ca buntu dëkk ba. °****Sarxalkat*** ba daldi indi
ca bunti dëkk ba ay yëkk yu ñu takkal caqi tóor-tóor. Sarxalkat ba ànd ak
mbooloo ma, nara rendi jur ga, sarxal ko Póol ak Barnaba.
[14] Ci kaw loolu Póol ak Barnaba yég la xew. Ñu xotti seeni yére ndax
ñaawlu ko. Ñu buur nag ba ca biir mbooloo ma, daldi àddu ca kaw ne:
[15] «Yeen, lu leen xiir ci lii? Nun itam ay nit lanu, bokk ak yeen benn bind.
Xibaaru jàmm bi lanu leen di xamal, ngir ngeen wacc yëfi neen yii te
walbatiku ci Yàlla, kiy dund te sàkk asamaan ak suuf ak géej ak mboolem lu
nekk ci biir. [16] Moo mayoon démb xeet yépp, ñu awe seen yooni bopp.

[17] Moona noppiwula seereel boppam ci mbaaxam gi muy jëfe, di leen wàcceel fa asamaan, taw ak naataange, reggal leen, bégal leen ba seen xol sedd.»

[18] Loolu lépp ndaw ya wax nañu ko te tuuti kon ñu tëlee tere mbooloo ma ñu rendil leen sarax.

[19] Ci kaw loolu ay Yawut yu jóge Àncos gu Pisidi ak Ikoñum, fexe ba fàbbi mbooloo ma, daldi dóor Póol ay doj, diri ko ba génne ko dëkk ba, yaakaar ne
dee na. [20] Naka la ko taalibe ya yéew, mu jóg, daldi dellu ca biir dëkk ba. Ca ëllëg sa, mu ànd ak Barnaba, dem Derbe.

Délsi nañu Àncos gu Siri

[21] Gannaaw ba ñu xamlee fa Derbe xibaaru jàmm bi, ba am fa taalibe yu
bare, dañoo dellu Listar ak Ikoñum ak Àncos gu Pisidi. [22] Ñuy feddli pastéefu
taalibe yi, di leen ñaax ngir ñu saxoo ngëm, ne leen: «Coono yu baree ngii,
fàww nu jaare ci, ngir tàbbi ci nguurug Yàlla.» [23] Mbooloom gëmkat mu nekk
nag, ñu tabb ci ay mag; ci biir loolu ñu ñaan, boole kook koor, daldi dénk
mag ña Sang bi ñu gëm. [24] Gannaaw loolu ñu jaare biir diiwaanu Pisidi, ba
àgg Pamfili. [25] Ñu daldi siiwtaane kàddu gi ca Perge, doora wàcci ba Atali.
[26] Foofa lañu dugge gaal, dellu Àncos gu Siri, ga ñu leen dénke woon Yàlla
ciw yiwam, ngir liggéey ba ñu sottal, ba délsi noonu. [27] Ba ñu agsee, dañoo
woo mbooloom gëmkat ña, àgge leen mboolem na Yàlla def ak ñoom, ak na
mu ubbilee jaambur ñi dul Yawut buntu ngëm. [28] Ñu toog nag ak taalibe ya
diir bu xawa yàgg.

Péncoo am na ca Yerusalem

15 [1] Ñenn nit ñu bàyyikoo Yude dikk Àncos, ñoo doon digal bokki taalibe yi, ne leen: «Su ngeen xaraful[f], ni ko aaday °**_*Musaa_** santaanee, dungeen mana mucc.»

[2] Mbir ma nag mujje féewaloo ak werante wu xawa metti, te Póol ak Barnaba séq ko ak ñooñu. Ba loolu amee ñu ne, na Póol ak Barnaba, ak ñenn ca gëmkati Àncos, ànd dem °Yerusalem ca ndawi Yeesu, ak mag ña, ba lijjanti mbir moomu.

[3] Ci kaw loolu mbooloom gëmkat ñi yebal leen, ñu jaare Fenisi ak °**_*Samari_**, daldi àgge waa foofa ni jaambur ñi dul Yawut tuube, ba bokki gëmkat ñépp
bég ca lool. [4] Gannaaw loolu, ñu agsi Yerusalem, mbooloom gëmkat ñi, ak
ndawi Yeesu yi, ak mag ñi, dalal leen, ñu nettali leen mboolem ni Yàlla def
ak ñoom.

[5] Ba mu ko defee ñenn ci gëmkat ñi bokk ci ngérum °**_*Farisen_** yi, daldi taxaw temm, ne gëmkat ñi dul Yawut, fàww ñu xarfal leen, sàmmloo leen yoonu Musaa.

[6] Ba loolu amee ndawi Yeesu yi ak mag ñi bokk daje, ngir seet mbir moomu.
[7] Werante wu réy am ca. Ci kaw loolu Piyeer jóg ne leen: «Bokk yi, yeen xam
ngeen ne bu yàgg la ma Yàlla seppee ci seen biir, ngir jaambur ñi dégge ci
sama làmmiñ, kàddug xibaaru jàmm bi, ba doon ay gëmkat. [8] Yàlla, mi xam
xolu nit nag moo seereel jaambur ñi, ba mu leen mayee °**_*Noo gu Sell_** gi, ni
mu nu ko maye nun itam. [9] Yàlla amul xejj ak seen sunu digg ak ñoom, ndax
seen ngëm la raxase seen xol. [10] Léegi nag lu tax ngeen di diiŋat Yàlla, di teg

---

[f] **15.1** Seetal ci 7.8.

taalibe yi yen bu nu masula àttan, cay maam ba ci nun? [11] Yiwu Sang bi
Yeesu daal lanu gëm ne ci lanuy mucce, te ñoom itam, noonu rekk.»
[12] Ba loolu wéyee mbooloo mépp ne xerem. Ñu déglu nag Barnaba ak Póol,
ñu xamle mboolem firnde yeek kéemaan, yi Yàlla defe seen ñaari jëmm ci biir
jaambur ñi. [13] Ba ñu noppee, Yanqóoba àddu ne: «Bokk yi, dégluleen ma.
[14] Simoŋ[g] xamle na, ni Yàlla yége jaambur ñi ca njàlbéen, ba sàkke ci seen
biir, xeet wu mu tudde turam. [15] Te loolu dëppoo na ak kàdduy yonent yi,
ndax bindees na ne:
[16] "Boroom bi nee:
Gannaaw loolu dinaa délsi;
maay yékkati kër °Daawuda gi daanu,
maay yékkati gent yi, joyanti ko,
[17] ngir ndesu nit ñi sàkku Boroom bi,
te ñooñoo di jaambur ñi ñu tudde sama tur.
[18] Boroom bee xamle loolu bu yàgga yàgg."
[19] «Kon nag sama xalaat mooy: bunu gétën jaambur ñi tuub, ba waññiku ci
Yàlla. [20] Xanaa nu bind leen, ne leen ñu moytu lu ay xërëm sobeel, moytu
powum séy, moytoo lekk yàppu mala mu ñu tuurul deretam, ak lekk deret ci
boppam. [21] Ndaxte ca njàlbéen ga ba tey ay nit a ngi waaree yoonu Musaa ci
dëkk bu nekk, ñu di ko jàng ci jàngu yi °****bésub Noflaay*** bu nekk.»

Ndaje ma bind na ñi dul Yawut

[22] Ba loolu amee ndaw yi ak mag ñi mànkoo ak mbooloom gëmkat ñépp,
ngir tànne ci seen biir ay nit, yebal leen Àncos, boole leen ak Póol ak
Barnaba. Ñooñoo di Yudaa, mi ñu dippee Barsabas, ak °Silas, ñu diy mag ca
bokk ya.
[23] Ñu yóbbante leen bataaxal, bind ci ne:

Nun ndawi Yeesu, ak mag ñi, seen bokki °Yerusalem, noo leen bind,
yeen sunu bokki gëmkat ñi dul Yawut te dëkke Àncos ak Siri ak Silisi. Nu
ngi jiital sunub nuyoo. [24] Dégg nanu ne ay nit ñu bawoo ci nun, ñoo leen
lëjal ak seeni wax, di jaxase seen xel, te nun joxunu leen lenn ndigal.
[25] Moo tax nu mànkoo ci tànn ay nit ñu nu yebal ci yeen, boole leen ak
sunuy soppe Barnaba ak Póol, [26] ñoom ñi jaay seen bakkan ngir sunu Sang
Yeesu °****Almasi***. [27] Kon nag noo yebal Yudaa ak Silas, ngir ñu àgge leen ci
seen gémmiñu bopp, lii nu leen bind. [28] Ndaxte °****Noo gu Sell*** gi moo
mànkoo ak nun ci bañ leena teg benn coono, xanaa lii manula ñàkk:
[29] Ngeen moytu yàpp wu ñu sarxal ay tuur, ak deret, ak yàppu jur gu ñu
tuurul deretam, ak powum séy. Yooyii, bu ngeen ko moytoo bu baax, def
ngeen lu baax. Jàmm ak jàmm.

[30] Ba loolu amee ñu tàggtoo, daldi dem ba Àncos. Ci kaw loolu ñu woo
mbooloo mi, jébbal leen bataaxal bi. [31] Ba ñu jàngee bataaxal bi, kàddu ga
dëfal leen, seen xol sedd. [32] Yudaa ak Silas it gannaaw ay yonent lañu woon,
wax nañu ak bokk yi lu yàgg, ngir ñaax leen, feddli seen ngëm. [33-34] Ba loolu
amee ñu toog fa ab diir, bokk yi door leena ñaanal yoonu jàmm, yiwi leen,

---

[g] **15.14** ***Simoŋ*** mooy Piyeer ba tey.

ngir ñu dellu ca ña leen yebaloon. [35] Póol ak Barnaba nag des Àncos. Ñu ànd
ak ñeneen ñu bare, di jàngle ak a xamle kàddug Boroom bi.

Póol ak Silas ànd nañu

[36] Ba ñu ca tegee ay fan Póol ne Barnaba: «Nan dellu seeti bokk yi ci
mboolem dëkk yi nu yégle woon kàddug Boroom bi, ba gis nu ñu def.»
[37] Barnaba nag bëggoon ñu yóbbaale Yowaan, mi ñuy wax Màrk. [38] Teewul
Póol jàpp ne gannaaw Yowaan Màrk moomu moo leen waccoon ca Pamfili te
àndul woon ak ñoom ci liggéey bi, yóbbaale ko warul.
[39] Mbir mi nag mujje dëngoo bu metti, ba ñu teqlikoo. Barnaba ànd ak
Yowaan Màrk, dugg gaal, jëm Sipar. [40] Póol moom, taamu °Silas, daldi ànd ak
moom dem, gannaaw ba leen bokk ya dénkee Boroom bi ciw yiwam. [41] Ci
kaw loolu mu jaare diiwaani Siri ak Silisi, di ñaax mboolooy gëmkat ña.

Timote fekksi na Póol ak Silas

16 [1] Ci kaw loolu Póol agsi Derbe, teg ci dëkk ba ñuy wax Listar. Ndeke
ab taalibee nga fa bu ñuy wax Timote; ndeyam di gëmkatub °Almasi
bu bokk ci askanu Yawut, baayam di Gereg. [2] Muy ku rafet seede ci biir bokki
dëkk yooyu di Listar ak Ikoñum. [3] Póol nag bëgg mu ànd ak moom, ba tax mu
yóbbu ko, xarfal[h] ko ndax Yawut ya dëkke woon gox ba, ngir ñépp a xamoon
ne baayam ab Gereg la. [4] Ba loolu amee ñuy wër dëkk ya, di jottli dogal yi
tukkee ca ndawi Yeesu yaak magi °Yerusalem, ngir ñu sàmm ko. [5] Mboolooy
gëmkat ñi di gëna feddliku ci wàllu ngëm, seeni lim di yokku bés ak bés.

Yàlla feeñu na Póol

[6] °*Xel mu Sell* mi nag tere leena yégleji kàddu gi ca diiwaanu Asi, ba tax
ñu jàlli biir diiwaanu Firisi ak Galasi. [7] Ñu dem ba ca kemu Misi, nara jàlli
biir diiwaanu Bitini, Xelum Yeesu mayu leen ko. [8] Loolu tax ñu jàlle biir Misi,
àkki dëkk ba ñuy wax Torowas. [9] Ci biir loolu am peeñu dikkal Póol ca guddi:
mu gis aw nitu Maseduwan taxaw, di ko tinu, ne ko: «Jàllsil Maseduwan,
wallusi nu!» [10] Naka la jot peeñu ma, mu daldi nu[i] bir ne Yàllaa nu yebal ngir
nu xamleji foofa xibaaru jàmm bi. Ca saa sa nu fexee jàll ba Maseduwan.

Lidi gëm na Almasi ca Filipi

[11] Ci kaw loolu nu dugge Torowas gaal, jubal dunu Samotaras, jógeeti fa,
teereji Neyapolis ca ëllëg sa. [12] Nu bawoo fa jàll ba Filipi, dëkku gox ba jëkk
ca diiwaanu Maseduwan te di moomeelu Room. Nu toog fa ay fan.
[13] Ba °*bésub Noflaay* ba taxawee, nu génn ca buntu dëkk ba, ca wetu dex
ga, daldi fay gis bérab bu nu foog ne ab jullikaay la. Nu toog fa nag, di
waxtaan ak jigéen ña fa daje. [14] As ndaw a nga ca, di déglu; ku ñuy wax Lidi,
dëkke Catir, di jaaykatub cuubi tànnéef yu xonq curr, te di jaamukatu Yàlla.
Boroom bi nag ubbi xolam, ba mu teewlu bu baax kàdduy Póol. [15] Ci kaw
loolu ñu °sóob ko ci ndox, moom ak waa këram. Mu daldi nu ñaan, ne nu:
«Ndegam ab gëmkatub Sang bi ngeen ma jàppe, agsileen, dal ak man ca sama
kër.» Mu soññ nu ba nu nangu.

---

[h] **16.3** Póol dafa jàpp ne gëmkatub Almasi man naa xaraf ba tey, te du yàq ci ngëmam dara. Moo tax Póol xarfal Timote, ndax xamoon na ne xaraf doŋŋ moo manoona tax Timote mucc ci sikkaangey Yawut yi gëm Almasi.

[i] **16.10** Li waral *nu* mooy Luug mi bind *Jëf ya* mooy wax.

Tëj nañu kaso Póol ak Silas

[16] Noo doon dem jullikaay ba, ab surga bu jigéen bu rabu gisaane jàpp,
dajeek nun. Alal ju bare la ay njaatigeem daa jële ci ngisaaneem. [17] Ndaw sa
topp ci Póol ak nun, di xaacu, naan: «Nit ñii jaami Yàlla Aji Kawe ji lañu;
dañu leen di yégal yoonu mucc.» [18] Noonu la jàppoo ay fani fan, ba Póol mujj
xajootu ko. Mu walbatiku ne rab wa: «Maa la sant ci turu Yeesu °****Almasi***,
génnal ci ndaw si.» Rab wa daldi génn ca saa sa.
[19] Ba loolu amee alal ja njaatigey ndaw sa yaakaaroon, réer leen, ñu jàpp
Póol ak °Silas, diri, yóbbu ca pénc ma, fa kanam njiit ya. [20] Ñu taxawal leen fa
àttekat ya, ne: «Ñii ñoo yëngal sunu dëkk bi, di ay Yawut [21] yuy xamle aada
yoy, nun ñiy waa Room, sañunu koo nangu, sañunu koo jëfe.»
[22] Ci kaw loolu mbooloo ma it dal ci seen kaw; àttekat ya futti seeni yére,
daldi santaane ñu dóor leen ay yar. [23] Ñu dóor leen ay yar yu bare, sànni leen
ca kaso ba, boole ca jox boroom kaso ba ndigalal wattu leen bu baax.
[24] Ndigal loolu nag tax mu sànni leen ca néeg ba gëna ruqe ca kaso ba, jéng
leen.
[25] Ba guddi gay xaaj, Póol ak Silas a ngay ñaan, di sàbbaal Yàlla, ñeneen ña
ñu fa tëj di leen déglu. [26] Ci kaw loolu suuf jekki yëngu yëngu bu mag ba
kenug kaso ba di rëng-rëngi; bunt yépp jekki ubbiku, jéngi ñépp dàjjiku.
[27] Boroom kaso ba tiite ciy nelaw, gis bunti kaso bi ubbiku. Mu bocci
saamaram, nara xaru, yaakaar ne ña ñu tëj dañoo rëcc. [28] Póol nag àddu ca
kaw ne: «Bul lor sa bopp, nun ñépp a ngi fi.»
[29] Ba loolu amee boroom kaso ba indilu ab làmp, daldi ne saraax dugg, ne
gurub fa kanam Póol ak Silas, di lox. [30] Gannaaw gi mu génne leen ca biti ne
leen: «Sang yi, ana lu ma wara def, ba mucc?» [31] Ñu ne ko: «Gëmal Sang
Yeesu, daldi mucc, yaak sa waa kër.» [32] Ba loolu amee ñu xamal ko kàddug
Sang bi, moom ak waa këram gépp. [33] Mu yóbbu leen nag ci waxtuw guddi
woowu, raxas seeni gaañu-gaañu, ñu °sóob ko ci ndox ca saa sa, moom ak
waa këram gépp. [34] Gannaaw loolu mu yóbbu leen këram, jox leen ñu lekk,
tey bégeendoo ak waa këram gépp ci ngëm gi ñu gëm Yàlla.
[35] Ba bët setee, àttekat ya yebal alkaati ya, ñu ne boroom kaso ba: «Ñii, yiwi
leen.» [36] Boroom kaso ba àgge Póol ndigal la, ne ko: «Àttekat yi kat ñoo fi
yeble, ne ñu yiwi leen. Kon nag man ngeena génn te dem ak jàmm.»
[37] Póol nag ne alkaati ya: «Ñoom ñu dóor nu ci kanam nit ñi, àtteesu nu sax
te nu diy gor ci Room gii, rax ci dolli ñu sànni nu ci kaso bi. Léegi ñu bëgg
noo dàq ndànk ci biti? Mukk! Nañu ñëw, ñoom ci seen bopp, génne nu.»
[38] Ba mu ko defee, alkaati ya àgge àttekat ya kàddu googu, ñu xam ne ay
gori waa Room lañu, tiitaange jàpp leen. [39] Ñu dikk, jéggalu, génne leen ci
biti, ñaan leen, ñu génn dëkk ba. [40] Noonu lañu génne kaso ba, dellu kër Lidi.
Ñu gise faak bokki gëmkat ña, ñaax leen, doora dem.

Xibaaru Yeesu yëngal na Tesalonig

17 [1] Ba mu ko defee ñu jaare dëkk ya ñuy wax Amfipolis ak Apoloni,
doora àgg Tesalonig, ga Yawut ya amoon ab jàngu. [2] Póol nag di leen
fa fekk, na mu ko baaxoo. Diiru ñetti °****bési Noflaay***, mu di leen waxal ci
Mbind mi. [3] Mu di leen tekkil Mbind mi, di leen ci firndeel ne coonob
°****Almasi*** ak ndekkiteem manul woona ñàkk. Mu ne leen: «Yeesu mii ma di
leen xamal, mooy Almasi.» [4] Ba loolu amee ñenn ca Yawut ya gëm, fekksi

Póol ak °Silas, ñoom ak Gereg yu bare yu ragal Yàlla, ak jigéen ñu ràññiku ñu
bare.
5 Yawut ya nag am ca kañaan, daldi foraatoo ca mbedd ma ay taxawaalukat,
dajale ay gàngoor, ba yëngal dëkk ba. Ñu song kër Yason, di seet Póol ak
Silas, ngir yóbbu leen ca waa dëkk ba. 6 Ci kaw loolu gisuñu leen, ñu diri
Yason ak yeneen bokki gëmkat ba ca kanam àttekat ya. Ña ngay biral, naan:
«Nit ñi tas àddinaa ngii, agsi nañu fi, 7 te Yason a leen dalal. Ñoom ñépp a
xëtt ndigali buur °**Sesaar*, te naan am na beneen buur bu ñuy wax Yeesu.»
8 Ba mbooloo ma ak àttekati dëkk ba déggee loolu, dañoo jaaxle. 9 Ba loolu
amee ñu feyloo Yason ak ña ca des daan ba ca war, door leena yiwi.

Póol ak Silas dem nañu Bere

10 Ba mu ko defee bokki gëmkat ña yebal ca saa sa Póol ak °Silas ca guddi
ga, ñu jëm Bere. Ñu agsi, dem ca jàngub Yawut ya. 11 Waa Bere nag gëna am
déggin waa Tesalonig. Ñu gëm kàddu gi, xér ci lool, bés bu nekk ñuy niir
Mbind mi, ngir xam ndax la ñu leen di wax noonu la. 12 Ci kaw loolu Yawut
yu bare gëm, ñoom ak jigéeni Gereg ñu ràññiku, ak ay góori Gereg ñu bare.
13 Ba loolu amee Yawuti Tesalonig dégg ne Póol a ngay xamle kàddug Yàlla
ca Bere itam. Ñu dikkati, yëngal nit ña, ñu def ay gàngoor. 14 Ca la bokki
gëmkat ñi yebal Póol ca saa sa, mu jëm tefes ga, Silas ak Timote ñoom, des ca
Bere. 15 Ña dar Póol nag gunge ko ba ca dëkk ba ñuy wax Aten, ñu doora
dëpp, jottliji Silas ak Timote kàddug Póol, ngir ñu fekksi ko nu mu gëna
gaawe.

Póol waare na ca Aten

16 Diggante ba Póol di nég °Silas ak Timote ca Aten, xolam jeex na ndax dafa
gis na dëkk ba yeboo ci jaamu ay tuur. 17 Ci biir loolu muy wax ak Yawut
yaak jaamburi ragalkati Yàlla ya ca jàngu ba, di wax it ak waa pénc ma bés
bu nekk.
18 Ci kaw loolu ay boroom xam-xam yu bokk ci ngérum Epikur[j] ak ngérum
Estowisen[k], di werante ak moom. Ñenn ña ne: «Kebatukat bii, lu muy wax
nii?» Ña ca des dégg Póol di waare xibaaru jàmm bi ci Yeesu ak ndekkiteem,
ñu ne: «Daa mel ni ay tuur-tuuraani doxandéem lay waareel.» 19 Ñu jàpp ko
nag, yóbbu ko ca ëttub àttekaay ba ñuy wax Areyopas. Ñu ne ko: «Ndax man
nanoo xam njàngle mu bees mii ngay siiwal, lu mu doon? 20 Ndax li ngay wax
kat sunu ngan-gi-nopp la. Nu bëgga xam nag loolu lu muy tekki.» 21 Booba
waa Aten ñépp, doxandéem ak njuddu-ji-réew, xintewuñu lenn lu moy di
nettali ak a déglu xew-xew wu bees.
22 Ci kaw loolu Póol taxaw ca digg ëttub Areyopas, ne leen: «Yeen waa Aten,
gis naa ne ci wet gu nekk ñu farlu ngeen ci diine. 23 Ndax maa doon doxantu,
di seet seeni jaamookaay, ba yem ci bu ñu bind mii mbind: “Ñeel yàlla ji nu
xamul.” Loolu ngeen di màggal te xamuleen ko nag, moom laa leen di xamal.
24 «Yàlla mi sàkk àddina ak mboolem li ci biiram, di Boroom asamaan ak
suuf, dëkkewul màkkaan mu ay loxo sàkk. 25 Te it jariñoowul loxol nit, mbete

---

[j] **17.18** ***Ngérum Epikur*** mooy kurélu njàngalem Epikur, mi dee 270 at lu jiitu Almasi. Ngérum Epikur dañoo jiital seen bakkan, te fonk bànneex.

[k] **17.18** ***Ngérum Estowisen*** kurél la woon, gu njànglem Senon lal. Dee na 265 at lu jiitu Almasi. Ngérum Estowisen ñoo weesale seen bopp yég-yégu yaram mbaa xol yu mel ni bànneex mbaa naqar, te di ñaaxe ci muñ gu ànd ak pastéefu boroom.

ku soxla lenn, ndax mooy may ñépp bakkan akug noo, ak lu mu mana doon.
26 Moo sàkke xeeti àddina yépp ci kenn nit, ñu dëkke déndu suuf sépp, te moo
leen àppal seeni jamono, rëddal leen seen kemi dëkkuwaay. 27 Yàllaa def
loolu, ngir xeeti àddina wut ko, làmbatu ba daj ko, ndegam man naa am,
doonte sorewul kenn ku nekk ci nun. 28 “Ndax sunu bakkan ak sunu yëngu ak
sunug nekk, lépp ci moom la.” Mooy ba tey la ñenn ci seeni woykat ne: “Nun
itam aw xeetam lanu.” 29 Ndegam nag xeetu Yàlla lanu, warunoo nirule Yàlla
ak lenn luy wurus, mbaa xaalis mbaa aw doj te sosoo ci xareñtey nit akum
xelam. 30 Yàlla nag jéllale na janti ñàkka xam googa woon, waaye tey mu ngi
woo ñépp, ak fépp fu ñu féete, ngir ñu tuub. 31 Ndaxte Yàlla jàpp na bés bu
muy àttee àddina ci dëgg, àtte bu nit ki mu taamu di sottali; te loolu Yàlla jox
na ci ñépp firnde lu wóor, ba mu dekkalee kooku mu taamu, ndekkite lu dee
toppul.»
32 Naka lañu dégg waxi ndee-ndekki, ñenn ña di ko foontoo, ña ca des ne
ko: «Dinanu la déglu, nga waxalaat nu ci moomu mbir.» 33 Ba loolu amee Póol
bàyyikoo ca seen biir. 34 Teewul mu am ñu ko fekksi, ba mujj gëm; Denis mi
bokk ci ëttub Areyopas ci la, ak jigéen ju ñuy wax Damaris, ak ñeneen.

Póol tiiñ na waa Korent

18 1 Ba loolu wéyee Póol bàyyikoo Aten, dem Korent. 2 Mu daje fa ak
Yawut bu ñuy wax Akilas, fekk baax diiwaanu Pont. Muy sooga jóge
réewum Itali, ànd ak soxnaam Pirsil, ndax Buur bu mag ba °***_Këlódd_** moo
joxe woon ndigal ne na Yawut yépp génn Room. 3 Póol nag miinante ak
ñoom, te fekk ñu bokk benn liggéey, di defarkati xayma ni moom. Loolu tax
mu far dal ak ñoom, di liggéey.
4 Ci kaw loolu °***_bésub Noflaay_** bu nekk Póol di waare ca jàngu ba, di yee
Yawut yi ak Gereg yi. 5 Ba °Silas ak Timote dikkee, bàyyikoo diiwaanu
Maseduwan, Póol xintewootul lu moy di xamle kàddu gi, di seereel Yawut yi
ne Yeesu mooy °***_Almasi_**. 6 Yawut ya nag gàntal, di ko ŋàññ, mu yëlëb ay
yéreem, misaale ko ne jaanam wàcc na. Mu ne leen: «Yeenay gàddu seen
bakkanu bopp. Man set naa ci wecc. Gannaaw-si-tey, ci jaambur ñi dul Yawut
laa jëm.»
7 Mu jóge foofa, dem kër jaamburub jaamukatu Yàlla bu ñuy wax Tisyus
Yustus, te këram sësook jàngu ba. 8 Teewul Kirispus njiitu jàngu ba moom,
gëm Sang bi, mook waa këram gépp. Ñu bare ci waa Korent a gëm, gannaaw
ba ñu déggee kàddu gi, ba ñu °sóob leen ci ndox.
9 Ba loolu amee Sang bi wax ak Póol ag guddi ci biir peeñu, ne ko: «Bul tiit
dara, waaye waxal te bul noppi, 10 ndax maa ànd ak yaw, kenn du la song, def
la lu bon, ndax xeet wu yaa laa am ci dëkk bii.» 11 At ak juróom benni weer la
Póol toog ci seen biir, di jàngle kàddug Yàlla.
12 Jant ya Galyon moomee diiwaanu Akayi, Yawut ya dañoo mànkoo, jógal
Póol, jàpp ko, yóbbu ca àttekaay ba. 13 Ñu ne: «Kii dafa juuyoo ak yoon ci ni
muy xiire nit ñi ci jaamu Yàlla.»
14 Póol dem bay àddu, far Galyon ne Yawut ya: «Yeen Yawut yi, su doon ag
njubadi mbaa jëf ju aay lool ju ngeen di tawat, kon xel dina nangu ma déglu
leen. 15 Waaye su dee ag dëngoo ci wàllu wax, mbaa ay turi nit, mbaa seen
yoonu bopp nag, seetal-leen ko seen bopp. Àtte loolu moom, duma ko
nangu.» 16 Galyon daldi leen dàqe ca àttekaay ba. 17 Ci kaw loolu ñépp jàpp

Sosten, njiitu jàngu ba, dóor ko ca àttekaay ba, te taxul Galyon yégal ko
yaramam.

Póol délsi na Àncos gu Siri

18 Ba loolu wéyee Póol toogaat na fa fan yu bare, doora tàggtoo ak bokk ya,
dugg gaal jëm Siri, ànd ak Pirsil ak Akilas. Fekk na mu watu nel ca teerub
Señsere, firndeele ko aw xas wu mu xasoon.
19 Ba ñu teeree Efes, fa la Póol bàyyi Pirsil ak Akilas. Mu dem ca jàngu ba,
ba diisoo fa ak Yawut ya. 20 Ñooñu ñaan ko, mu toogaat fa ab diir, mu gàntal.
21 Naka la tàggtoo ak ñoom, ne leen: «Dinaa leen seetsiwaat, bu soobee Yàlla.»
Ba loolu amee mu dugg gaal, bàyyikoo Efes, 22 teereji Sesare. Mu dem nag
°Yerusalem, nuyuji mbooloom gëmkat ña, doora dem Àncos gu Siri.

Póol tukki na ñetteel bi yoonam

23 Póol toog na Àncos ay fan, jóge fa wër diiwaanu Galasi, teg ca Firisi, di
ñaax mboolem taalibey foofa.
24 Ab Yawut nag bu ñuy wax Apolos te cosaanoo Alegsàndiri, moo dikkoon
Efes. Ku rafet kàddu, te xam Mbind mi lool. 25 Kooku jotoon naa jàng yoonu
Sang bi. Mu ànd ak cawarte, di waare ak a jàngle lu wér péŋŋ ci mbirum
Yeesu, doonte xam-xamam a ngi yemoon ci °sóobeb ***Yaxya*** ci ndox. 26 Mu
tàmbalee waxe kóolute ca jàngu ba. Pirsil ak Akilas dégg ko, woo ko cig wet.
Ñu daldi koy gëna leeralal yoonu Yàlla wi.
27 Ba mu ko defee Apolos namma jàll ba Akayi, bokk ya rafetlu mébétam.
Ñu bind taalibey Akayi, ngir ñu dalal ko. Ba Apolos agsee Akayi, dimbali na
lool ña fa yiw may ñu doon ay gëmkat. 28 Ndax fa kanam mbooloo ma la doon
tiiñale Yawut ya ay firnde yu mat sëkk, firil leen Mbind mi, ba leeralal leen
nàññ ne Yeesu mooy °****Almasi***.

Póol jàngle na ca Efes

19 1 Diir ba Apolos nekkee Korent, Póol a nga jaare ca diiwaan yu tunde
ya, ba wàccsi Efes. Mu daje faakay taalibe, 2 ne leen: «Ndax ba ngeen
gëmee, jot ngeen ci °****Noo gu Sell*** gi?» Ñu ne ko: «Nun de yégunu woon sax
ne Noo gu Sell gi am na.» 3 Mu ne leen: «Kon gan °sóobu ngeen sóobu?» Ñu ne
ko: «Xanaa sóobeb ****Yaxya***[l].» 4 Póol ne leen: «Yaxya, sóobeb tuubeel la daan
sóobe ci ndox, di waxaale askan wi ne leen ñu gëm kiy topp ci moom, te
mooy Yeesu.» 5 Ba ñu déggee loolu lañu sóobu ci ndox ci turu Sang Yeesu.
6 Ba leen Póol °****tegee loxoom***, Noo gu Sell gi dikkal leen, ñu tàmbalee làkk
yeneen làkk, boole ci di biral ****waxyu***. 7 Taalibe yooyu yépp a ngi wara tollu
ci fukk ak ñaar.
8 Ci kaw loolu Póol dem ca jàngu ba, diiru ñetti weer muy waaree aw fit, di
waxal waa jàngu ba kàddu yu mata gëm ci mbirum nguurug Yàlla. 9 Ñenn ña
nag të ticc, baña gëm, di ŋàññ Yoon wi ca kanam mbooloo ma. Ba loolu amee
Póol bàyyi leen, daldi berook taalibe ya, bés bu nekk muy diisoo ak ñoom ca
kërug jàngukaay gu Tiranus. 10 Loolu moo wéy diiru ñaari at, ba mboolem
waa diiwaanu Asi dégg kàddug Sang bi, muy Yawut, di Gereg.

---

[l] **19.3** Seetal ci *Màrk* 1.4.

Waa Efes waaru nañu

[11] Ba mu ko defee Yàlla di def ay kéemaan yu mag yu mu sottale loxoy Póol.
[12] Mujj na sax ñuy yóbbul jarag yi ay kaala aki taraxlaay yu laaloon yaramu
Póol, ba lu leen daloon teqlikook ñoom, rab wu leen jàppoon, ba leen.
[13] Ci kaw loolu ay Yawut yuy wër di faj ku rab jàpp, tàmbalee roy, di tuddal
ñi rab jàpp turu Sang Yeesu, naan rab yi: «Maa la dàq ci turu Yeesu, mi Póol
di xamle.» [14] Ña doon def jëf jooju ñooy juróom ñaari doom yu góor yu Sewa,
°****sarxalkatub*** Yawut bu mag. [15] Loolu lañu doon jéem bés, rab wu bon wa ne
leen: «Yeesu déy, xam naa ko. Póol it xam naa ko. Waaye yeen, yeenay ñan?»
[16] Ci kaw loolu nit ka rab jàpp song leen, teg leen loxo ñoom ñépp,
pamti-pamtee leen, gaañ leen, ba ñu dawe kër ga yaramu neen.
[17] Mboolem Yawut yaak Gereg ya dëkke Efes nag yég mbir moomu,
tiitaange dikkal leen ñoom ñépp, daraja ju réy doxe ca ñeel turu Sang Yeesu.
[18] Ba mu ko defee ñu bare ca gëmkat ña dikk, biral seenug tooñ, daldi xamle
yu bon ya ñu daan jëfe. [19] Ci biir loolu ñu bare ñu daan ñeengo, boole seeni
téere, indi, lakk ko fa kanam ñépp. Ba ñu xaymaa njég la, tolloo naak juróom
fukki junniy poseti daraxma (50 000).
[20] Noonu la kàddu gi lawe ba féete kaw ci kàttanu Boroom bi.

Efes yëngu na

[21] Gannaaw ba loolu wéyee, Póol ci ndigalal °***Noo gu Sell** gi am mébétum
jaare diiwaani Maseduwan ak Akayi, teg ca °Yerusalem. Mu ne: «Gannaaw bu
ma àggee foofu, war namaa jàll ba Room itam.» [22] Mu daldi yebal fa
Maseduwan, ñaari jaraafam, Timote ak Eràst, moom mu toogaat ab diir ca
Asi.
[23] Jant yooyu nag yemook yëngu-yëngu bu réy bu amoon ci mbirum Yoon
wi. [24] Ku ñuy wax Demetirus, ab tëggu xaalis, moo daan defar jëmmi
jaamookaay yu ndaw yu tuur mi ñu dippee Artemis, muy njariñ lu réy ci
liggéeykat yiy nawleem. [25] Mu woo leen, ñook ña farewoo liggéey yu ni mel,
ne leen: «Bokk yi, xam ngeen ne liggéey bii, ci la sunu teraanga nekk.
[26] Yeena gis nag mbaa ngeen déggal seen bopp ni Póol moomu di naxee ba
fàbbi mbooloo mu bare, te du ci Efes gii rekk, daanaka Asi gépp la: Mu naay:
“Yàlla yu loxol nit sàkk du yàlla.” [27] Loolu, jéllale naa ni mu mana gàkkale
sunu liggéey bii, waaye dina tax ñu sofental jaamookaayu Artemis, yàlla ju
jigéen ju mag ji, ba darajaam mujj neen, moom mi mboolem Asi ak àddina
sax di jaamu.»
[28] Mbooloo ma dégg kàddu yooyu, daldi mer lool, di xaacu naan: «Artemis
mu Efes màgg na!» [29] Ci kaw loolu dëkk bépp ne kër-kër, ne këpp. Ñu jàpp
Gayus ak Aristàrk, waa Maseduwan ya àndoon ak Póol ca tukki ba. Ñu daldi
riirandoo wuti ëttu joŋantekaay ba. [30] Póol nag bëgga teewi ca kanam
mbooloo ma, taalibe ya bañ. [31] Ñenn ñay ay soppeem ca kàngami nguur ga
sax, yónnee nañu ca moom, di ko àrtu ngir mu baña foye bakkanam, di dem
ca ëttu joŋantekaay ba. [32] Ndaje maa nga rëb lool, ñii xaacu ne lii, ñee xaacu,
ne lee, te ña ca ëpp sax xamuñu lu waral ndaje ma. [33] Ci kaw loolu mbooloo
ma am lu ñu digal ku ñuy wax Alegsàndar, Yawut ya jañax ko ca kanam, mu
daldi tàllal loxoom, ngir layool boppam ca digg mbooloo ma. [34] Naka lañu
xam ne ab Yawut la, kàddu ga di benn, jibe ca mbooloo mépp, diiru ñaari
waxtu. Ñu naan: «Artemis mu Efes màgg na!»

[35] Ndawal buur la nag mujj giifal mbooloo ma, ne leen: «Yeen waa Efes, ana
moos ku xamul ne Efes gii mooy dëkk biy wattukatub jaamookaayu Artemis,
ak jëmmam ji wàcce asamaan? [36] Loolu maneesu koo weddi. Kon nag,
dangeena wara teey, baña sañaxuy def lenn. [37] Ndax nit ñii ngeen fi indi,
teddadiluñu ay jaamookaay te waxuñu lu ñàkke sunu yàlla kersa. [38] Su dee
Demetirus ak liggéeykat yi ànd ak moom ñoo jote ak kenn ci ñoom, ay ëtti
layoo am na fi, ay kàngam a ngi fi di àtte. Nañu fa layooji. [39] Su dee leneen lu
ngeen di sàkku nag, ca ndajem àtte ba lees koy lijjantee. [40] Ndax kat repp
nanu ñu jiiñ nu ag fippu, te amul lenn lu nu mana lay, ba lewal mii ndaje.»
Naka la wax loolu, daldi tas mbooloo ma.

Póol jaare na Maseduwan ak Geres

20 [1] Ba yëngu-yëngu ba jeexee, Póol daa woo taalibe ya, ñaax leen, ba
noppi tàggtoo ak ñoom, jóge fa, dellu diiwaanu Maseduwan. [2] Ba
loolu amee mu wër gox yooyu, ñaaxe gëmkat ña kàddu yu takku, doora dem
réewum Geres. [3] Mu toog fa ñetti weer. Gannaaw gi muy waaja dugg gaal jëm
Siri, far pexe mu ko Yawut ya lalal feeñ, mu fomm, nara dellu jaareji
Maseduwan. [4] Ña àndoon ak moom ñoo di Sopater doomu Pirus ma cosaanoo
Bere, ak Aristàrk ak Segond, waa Tesalonig ya, ak Gayus, ma dëkke Derbe, ak
Timote, ak waa diiwaanu Asi ya, Tisig ak Torofim. [5] Ñooñu ñoo jiitu, di nu
nég ca dëkk ba ñuy wax Torowas. [6] Nun nag ba màggalu Yawut, ga ñuy wax
°****Mburu mu amul lawiir*** weesee lanu dugge gaal fa dëkk ba ñuy wax Filipi,
am juróomi fan ca yoon wa, door leena fekksi ca Torowas, toog fa juróom
ñaari fan.

Póol dekkal na nit ca Torowas

[7] Ca ndoortel ayu bés ba, naka lanu daje ngir dagg mburum bokkoo mi[m],
Póol, yékkati kàddu, di wax ak gëmkat ñi, ndax fekk na mu bëggoona dem ca
ëllëg sa. Wax ja nag law ba guddi ga xaaj. [8] Ay làmp yu baree nga woon ca
néegu kaw °taax ma ñu daje woon. [9] Ci biir loolu ab xale bu góor bu ñuy wax
Ëtikus ma nga tooge kéméju palanteer ba. Ngëmment dab ko, te kàddug Póol
ga yàgg lool. Ay nelaw nag jàpp waa ji, mu xàwwikoo ca ñetteelu taax ma,
daanu, ñu yékkati ko, fekk mu dee.
[10] Ba loolu amee Póol wàcc, tiim ko, daldi koy téye ci diggante ñaari
loxoom, ne leen: «Buleen jaaxle, mu ngi dund.» [11] Mu yéegaat, dagg mburu
ma, lekk. Waxaat na lu yàgg, ba njël jot, mu sooga dem. [12] Xalelu góor ba
moom, nit ñaa ko yóbbu, muy dund, seen xel doora dal bu baax.

Póol tàggtoo naak gëmkati Efes

[13] Nun nag nu jiituji, dugg gaal jëm Asos, fa nu nara yebe Póol, na mu ko
mébéte woon, ndax Póol ci boppam moo xalaatoona jaare ci yoonu suuf si ba
fekksi nu fa. [14] Ba mu nu fekksee ca Asos, nu yeb ko, daldi dem Mitilen. [15] Nu
jóge fa, tëmb ba agsi ca ëllëg sa fa janook dunu Kiyos, bés ba ca topp, nu àgg
Samos, bés ba ca toppaat, nu àgg Mile. [16] Ndax Póol daa fasoon yéeney teggi
Efes, ngir baña yàgg diiwaanu Asi; booba day gaawtu, ngir màggalu
°****Pàntakot*** man koo fekk °Yerusalem.

---

[m] **20.7** ***Dagg mburu:*** moom la gëmkat ñi aadawoo woon, bu ñuy lekk. Dagg mburu, moom lañu mujj di wooye Reeru Sang bi.

[17] Fa Mile la Póol yónnee ca Efes, woolu magi gëmkat ñi. [18] Ba ñu dikkee,
mu ne leen:
«Yeen ci seen bopp xam ngeen bu baax, ca bés ba ma jëkkee teg sama tànk
Asi, ba tey jii, ni ma masa doxale ak yeen, [19] di jaamoo Boroom bi ag woyof
gu mat sëkk, ci biiri rongooñ ak nattu yu ma pexey Yawut yi teg. [20] Te amul
lenn lu leen di jariñ, lu ma leen nëbb, bañ leen koo xamal; jàngal naa leen ci
mbeddum buur ak ci biir kër yi. [21] Dénk naa Yawut yi ak Gereg yi ne leen, ñu
tuub ci Yàlla te gëm sunu Sang Yeesu.
[22] «Léegi maa ngii ci curgag °****Noo gu Sell*** gi, di dem Yerusalem, lu ma fay
dal sax, xawma ci dara, [23] lu moy li ma ****Noo gu Sell*** giy seereel ci dëkkoo
dëkk, ne ma ay jéng aki coono moo may nég. [24] Waaye sama bakkan soxalu
ma, xanaa ma bey samaw sas, ba sottal liggéey, bi ma Sang Yeesu dénk, te
mooy seedeel xibaaru jàmm bu yiwu Yàlla wi.
[25] «Léegi nag xam naa ne mboolem yeen ñi ma duggoon ci seen biir, di
yégle nguurug Yàlla, dootuleen ma gis. [26] Moo ma tax di seere bésub tey, ne
wàccoo naak ñépp, deesu ma topp benn bakkan. [27] Ndax mboolem li Yàlla nar
bañuma leen cee xamal lenn. [28] Wattuleen nag seen bopp, wattu mboolem
gétt, gi leen Noo gu Sell gi sàmmloo, te ngeen foral mbooloom gëmkati Yàlla,
mi Yàlla °jote deretu boppam. [29] Man nag xam naa ne gannaaw bu ma demee,
ay bukki yu ñàng dinañu tàbbi ci seen biir te duñu ñéeblu gétt gi. [30] Ci seen
biir sax la aw nit di jóge taxaw, di wax ndëngte, ngir xiirtal taalibe yi, ba ñu
topp leen. [31] Teewluleen nag te fàttliku ne diiru ñetti at, guddi ak bëccëg,
masumaa noppee àrtu kenn ku nekk ci yeen, bay jooy sax.
[32] «Léegi nag, dénk naa leen Yàlla ak kàddug yiwam, gi leen mana dooleel,
dencal leen seen muur ci biir mboolem nit ñi ñu sellal. [33] Du lenn lu ma
xemmem ci kenn; du xaalis, du wurus du koddaay. [34] Yeen ci seen bopp, xam
ngeen ne, muy sama soxlay bopp, di yoy ñi ànd ak man, sama loxo yii laa
liggéeye lu ma ko faje. [35] Nu nekk laa leen wone ne sunu wartéef mooy nu
liggéeye noonu bu baax, ngir dimbali néew-doole yi, tey fàttliku kàddug Sang
Yeesu, ga mu noon: "Nangu, joxee ko ëpp barke."»
[36] Naka la wax loolu, daldi sukkandoo ak ñoom ñépp, ñaan. [37] Ba loolu amee
ñépp jooyoo jooy yu metti, laxasu ko, fóon ko. [38] La leen yokk aw tiis nag
mooy kàddu ga mu leen wax, ne leen: «Dootuleen ma gis.» Ba mu ko defee,
ñu gunge ko ba ca gaal ga.

Póol jublu na Yerusalem

21 [1] Gannaaw ba nu tàggoo ak ñoom, nu dugg gaal, jubal dunu Kos, teg
ca teeri ca dunu Rodd, jóge fa, jàll ba Patara. [2] Nu gis fa gaal gu jëm
Fenisi, dugg ca, daldi teddi. [3] Naka lanu dem ba séen dunu Sipar, wacc ko nag
sunu wetu càmmoñ, jublu diiwaanu Siri, ba teeri °****Tir***, ndax fa la gaal gi
waroona yebbi ab yebam. [4] Nu seet taalibey foofa, ba gis leen, toog ak ñoom
juróom ñaari fan. Ci biir loolu °****Noo gu Sell*** gi di leen xiir ci wax Póol, ne ko
bumu dem °Yerusalem. [5] Ba nu fa amee fan yooyu lanu fa bàyyikoo, dem, ñu
gunge nu, ñoom ñépp, ñook seeni soxna ak seeni doom. Nu dem ba génn
dëkk ba, daldi sukk ca tefes ga, ñaan. [6] Ba loolu amee nu tàggtoo ba noppi,
dugg ca gaal ga, ñoom ñu ñibbi.
[7] Nun nag ba nu jógee Tir, danoo ñoqli ba teeri Patolemayis. Nu nuyoo faak
bokki taalibe ya, toog faak ñoom benn fan. [8] Ca ëllëg sa nu dem ba àgg
Sesare. Nu dem kër Filib, xamlekatu xibaaru jàmm, bi bokk ci Juróom ñaar

ñi[n]. Nu dal ak moom. [9] Filib moomu amoon na ñeenti doomi janq yuy waxe
ay ***waxyu**.
[10] Gannaaw ba nu fa toogee ay fan, ab yonent bu ñuy wax Agabus jóge
Yude, agsi. [11] Mu dikk ba ci nun, jël ngañaayal Póol, yeewe ko ay tànkam aki
loxoom, daldi ne: «***Noo gu Sell** gi dafa wax ne: "Ki moom ngañaay lii, nii la
ko Yawut yiy yeewe ca Yerusalem, jébbal ko jaambur ñi dul Yawut."»
[12] Ba nu déggee loolu, nun ak waa gox baa tinu Póol, ne ko bumu dem
Yerusalem. [13] Ci kaw loolu Póol ne: «Lu ngeen di def nii, di jeexal sama xol?
Waxuma ñu yeew ma rekk, waaye dee sax nangu naa koo def ci Yerusalem
ngir Sang Yeesu.» [14] Naka lanu wax, wax, mu të, nu bàyyi, daldi ne: «Kon nag
yal na Boroom bi sottal coobareem!»
[15] Gannaaw fan yooyu lanu fabu, ngir dem Yerusalem. [16] Ci biir loolu ay
taalibe yu dëkke Sesare ànd ak nun, yóbbu nu fa nu wara dali, ca kër ku ñuy
wax Manason, ma cosaanoo Sipar, te di taalibe bu yàgg.

Póol agsi na Yerusalem

[17] Ba nu agsee °Yerusalem nag, bokki taalibe ya bége nañu noo dalal. [18] Ca
ëllëg sa Póol ànd ak nun, seeti Yanqóoba, fekk mag ñépp a nga fa teew.
[19] Póol nuyook ñoom, ba noppi benn-bennalal leen jëf, ji Yàlla sottale
liggéeyam ci biir jaambur ñi.
[20] Ñu dégg ca, daldi sàbbaal Yàlla, ba noppi ne ko: «Mbokk mi, xoolal ñaata
junniy Yawut a doon ay gëmkat, te ñoom ñépp di ñu xér ci yoonu °Musaa.
[21] Ñoo dégg nag sab jëw, ñu ne dëddu yoonu ***Musaa** mooy li ngay jàngal
mboolem Yawut yi dëkk ci biir jaambur ñi, naan leen buñu xarfal seeni
doom, te buñu topp sunuy aada. [22] Lu ciy pexe nag? Ndax kat duñu umple ne
dikk nga. [23] Léegi daal, dangay def li nu lay wax nii: nu ngi feek ñeenti nit ñu
am lu ñu xasal Yàlla. [24] Ñoom ngay àndal, nga bokk ak ñoom setlu, te nga
gàddu seen peyu wateefu bopp, wi boroom xas wu ni mel aadawoo. Su ko
defee ñépp ay xam ne li ñu lay jëwe, dara amu ci, te yoonu Musaa ngay jëfe,
di ko sàmm. [25] Naka gëmkat ñi dul Yawut nag, bind nanu leen li nu dogal, ne
leen ñu moytu ñam wu ñu sarxal ay xërëm, moytoo lekk deret ak yàppu mala
mu ñu tuurul deretam, te moytu powum séy.»
[26] Ca ëllëg sa Póol ànd ak nit ña, bokk ak ñoom setlu, dugg ca kër Yàlla ga.
Mu daldi xamle bés ba seen àppu setlu di mat, ba jooxe ba ci war génn, ñeel
kenn ku nekk ci ñoom.

Jàpp nañu Póol

[27] Ba àppu juróom ñaari fan yay waaja jeex, Yawut ya jóge diiwaanu Asi gis
Póol ca kër Yàlla ga. Ñu yëngal mbooloo mépp, jàpp ko, [28] di xaacu naan:
«Wallee, bokki Israyil! Waa jii, mooy kiy wër fépp, di waare ñépp kàddu gu
safaanook njariñal xeet wi, ak yoonu °Musaa ak bérab bii. Rax ci dolli mu
indi ci kër Yàlla gi ay Gereg, ba sobeel bérab bu sell bii.» [29] Booba Torofim
mu Efes la ñu gisoon ca dëkk ba, mu ànd ak Póol, ñu yaakaar ne Póol da koo
yóbbu ca kër Yàlla ga. [30] Ba loolu amee dëkk ba bépp màbb, nit ña ne kër-kër,
ne këpp, ñu jàpp Póol, génne ko kër Yàlla ga rekk, daldi tëj bunt ya.
[31] Naka lañu koy wuta rey, ñu àgge °***njiital gàngooru** Room ba yore
kilifteef ga, ne ko °Yerusalem gépp salfaañoo na. [32] Ca saa sa mu ànd ak ay

---

[n] **21.8** ***Juróom ñaar ña*** ñooy ñi doon séddale ndimbalu mbooloom gëmkat ña ca Yerusalem. Seetal ci 6.5.

dag, ak °****njiiti takk-der***, ne jaas ca biir mbooloo ma. Yawut ya nag gis njiital
gàngoor ga ak dag ya, daldi dakkal yar ya ñu doon dóor Póol.
33 Ci kaw loolu njiit la agsi, jàpp ko, daldi santaane ñu jénge ko ñaari
càllala. Ba loolu wéyee mu laajte, ne: «Kii ku mu doon, ak lu mu def?»
34 Ñenn ca mbooloo ma xaacu ne lii, ña ca des ne laa. Ñolñol ja nag tax manu
caa xam dara lu leer. Mu daldi santaane, ñu yóbbu ko ca biir tata ja. 35 Ba
Póol àgge ca dëggastali tata ja, mbooloo ma daa sànju ak doole, ba takk-der
ya mujj fab Póol, gàddu ko. 36 Ndax booba mbooloo mu réy a ko topp, di
xaacu naa: «Na dee!»

Póol layoo na ak Yerusalem

37 Naka lañu koy waaja dugal ca tata ja, Póol ne °****njiitu gàngoor*** ga: «Ndax
man naa laa wax baat?» Mu ne ko: «Ndeke dégg nga gereg? 38 Kon du yaay
waayu Misra jooju yëngaloon dëkk bi ci fan yii, te yóbbu woon ñeenti junniy
Bóomkat ya (4 000) ca màndiŋ ma?» 39 Póol ne ko: «Man de ab Yawut laa, di
as goru Tàrs, dëkk bu ñàkkul tur ba ca diiwaanu Silisi. Dama lay ñaan, nga
may ma, ma wax ak mbooloo mi.» 40 Mu may ko. Póol taxaw ca dëggastal ya,
tàllal mbooloo ma loxo, ñu ne selaw. Mu wax ak ñoom ci yawut, ne:
22 1 «Yeen bokk yi, yeen samay baay, dégluleen léegi li ma leen di wax.»
2 Ba ñu déggee yawut ya muy waxe ak ñoom, ñu gën ne xerem.
Póol ne leen: 3 «Man ab Yawut laa, juddoo Tàrs ca diiwaanu Silisi, yaroo ci
dëkk bii. Ci keppaaru Gamalyel laa jànge, njàng mu dëppoo bu mat sëkk ak
sunu yoonu maam. Ma doonoon ku xér ci Yàlla ni mboolem yeen ñii tey.
4 Yoon wii tey, daan naa fitnaal ñi ko gëm ba sabab seenug dee. Yeew naa
góor, yeew jigéen, tëjlu leen kaso. 5 °****Sarxalkat*** bu mag bi, ak mboolem
kurélu mag ñi man nañu ma cee seede. Ci ñoom sax laa nangoo woon
bataaxal bu jëm ca bokki Yawut ya ca Damaas, ga ma jëmoon, ngir yeewe fa
gëmkati Yoon wii nekkoon foofa, ba indi leen °Yerusalem, ngir ñu mbugal
leen.
6 «Yàlla def ma topp yoon wa, ba jub Damaas ci digg bëccëg rekk, ag melax
gu mag jekki fettaxe asamaan, ne ràyy fi ma wër. 7 Ma ne dàll fi suuf, daldi
dégg baat bu ma ne: “Sóol, Sóol, lu tax nga di ma bundxatal?” 8 Ma ne ko:
“Sang bi, yaa di kan?” Mu ne ma: “Man maay Yeesum Nasaret, mi ngay
bundxatal.” 9 Ñi ma àndaloon gis nañu leer gi, waaye ki wax ak man, xamuñu
li mu wax. 10 Ma ne ko: “Sang bi, nu may def?” Sang bi ne ma: “Jógal dem
Damaas, dees na la wax foofa mboolem li ñu la sas, nga def ko.” 11 Gisatuma
woon dara ndax leeraayu melax ga; ña ma àndal ñoo ma mujj wommat, ba
ma agsi Damaas.
12 «Ku ñuy wax Anañas nag ma nga woon ca Damaas. Ku am diiney yoonu
°Musaa te rafetub jëw ci biir mboolem Yawuti dëkk ba. 13 Mu dikk taxaw fi
sama wet, ne ma: “Mbokk mi Sóol, gisal na woon.” Ca saa sa, may gis na
woon, di ko xool. 14 Mu ne ma: “Sunu Yàllay maam moo la dencal céru
rààñee coobareem, ak gis Aji Jub ji, dégg ko, muy wax ak yaw. 15 Ndax li nga
gis, dégg ko, yaa koy seedeel nit ñépp. 16 Léegi nag, looy nég? Jógal, ñu °sóob
la ci ndox, nga set, teqlikook say bàkkaar, te tudd turu Yeesu.”
17 «Yàlla def, gannaaw ba ma délsee Yerusalem, ma doon ñaan ca kër Yàlla
ga, daldi daanu leer. 18 Ma gis Sang bi, mu ne ma: “Gaawal, daw génn
Yerusalem, li nga may seedeel, duñu ko nangu.” 19 Ma ne ko: “Sang bi, ñoom
ci seen bopp xam nañu ne jàngu ci kaw jàngu, maa fa daan tëjlu ak a cawlu

ñi la gëm. [20] Te it ba ñuy tuur deretu Eccen, sa seede ba, man it maa nga fa
woon, juboo caak ñoom, te ña ko rey, maa leen doon wattul seeni yére.”
[21] Mu ne ma: “Demal, man, fu sore laa lay yebal ca ña dul Yawut.”»

Póol as goru Room la

[22] Ba ba muy wax loolu, mbooloo maa nga koy déglu. Ba ñu déggee kàddu
yooyu lañu xaacu ne: «Jëleleen ko ci kaw suuf! Ku mel ni kii yeyoowula
dund!» [23] Ña ngay yuuxoo, di sànni seeni yére, tibb suuf, callmeeru. [24] Ci kaw
loolu °*njiitu gàngoor*** ga santaane, ñu dugal Póol ca tata ja te laaje ko ay yar,
ngir xam lu waral ñu di ko yuuxoo noonu. [25] Naka lañu ko yeew ngir dóor ko
ay kàccri, mu ne °***njiitu takk-der*** ba fa taxaw: «As goru Room bu yoon
dabul, mbaa am nga sañ-sañu dóorlu ko?»
[26] Njiitu takk-der ba dégg loolu, daldi dem ba ca njiital gàngoor ga, xamal
ko ko, ne ko: «Li ngay def nag? Nit kii as goru Room la!» [27] Njiital gàngoor ga
dikk, ne Póol: «Yaw wax ma, ndax as goru Room nga?» Mu ne: «Waaw.» [28] Mu
ne ko: «Man de xaalis bu bare laa jënde sañ-sañu doon as goru Room.» Mu ne
ko: «Man nag moom laa judduwaale.» [29] Ña ko doon waaja laaje ay dóor nag
dànd ko ca saa sa. Njiital gàngoor ga it tiit na, ba mu yégee ne Póol as goru
Room la, te fekk mu yeewlu ko.

Póol taxaw na ca kurélu àttekati Yawut ya

[30] Ca ëllëg sa nag °njiital gàngoor ga bëgga am lu ko leer nàññ ca la Yawut
ya jiiñ Póol. Mu yiwi ko, woolu °***sarxalkat*** yu mag ya, ak mboolem °***kurélu
àttekat*** ya. Ci kaw loolu mu indi Póol, taxawal ko ci seen kanam.
23 [1] Ba loolu amee Póol xool jàkk waa kurél ga, ne leen: «Bokk yi, man
de xel mu dala dal laa masa jëfe fi kanam Yàlla, ba bésub tey jii.»
[2] Anañas sarxalkat bu mag ba nag sant ña taxaw ca wetu Póol, ne leen:
«Fél-leen gémmiñam». [3] Póol ne ko: «Fél la yaw, moom la Yàlla di waaj,
jinigalkat bee, mbete miir bu ñu weexal! Yaa ngi toog, topp yoon, di ma àtte,
te teewul nga xëtt yoon, di ma dóorlu!» [4] Waa géew ba ne ko: «Sarxalkatub
Yàlla bu mag bi ngay xas nag?» [5] Póol ne leen: «Bokk yi, xawma woon ne
mooy sarxalkat bu mag bi, ndax bindees na ne: “Sa kilifag askan, bu ko wax
naka-su-dul-noonu.”»
[6] Fekk na Póol xam ne lenn ca kurél gaa nga bokk ca ngérum °***Sadusen*** ya,
ña ca des bokk ca ngérum °***Farisen*** ya. Mu daldi àddu ca kaw ca biir géew
ba, ne: «Bokk yi, man de ab Farisen laa, di doomu Farisen; li ñu may àttee
nag mooy sunu yaakaar ak sunu ngëm gi nu bokk ci mbirum ndee-ndekki.»
[7] Naka la wax loolu Farisen yaak Sadusen ya tàmbalee werante, ba mbooloo
ma xàjjalikoo. [8] Ndax Sadusen yi dañu ne ndee-ndekki ak malaaka ak rab,
dara amu ci, te Farisen yi ñoom, yooyu yépp lañu dëggal.
[9] Ci kaw loolu coow lu réy jib. Ñenn ca firikati yooni làngu Farisen ya, ne
bërét, àddook doole, ne: «Gisunu lenn lu bon ci nit kii. Ku xam ndax aw rab a
wax ak moom, mbaa malaaka?» [10] Xuloo ba nag gëna tàng, ba ***njiital
gàngoor*** ga mujj ragal ñu sëxëtoo Póol, ba def ko ay dog. Mu daldi sant lenn
ca xarekat ya ñu wàcc, jële Póol ci biir nit ñi, yóbbu ko ca tata ja. [11] Ca guddi
ga Sang bi feeñu Póol, ne ko: «Na sa xel dal. Ni nga ma seedeele ci
°Yerusalem, noonu nga ma wara seedeeleji ca Room.»

Yawut ya fexeel nañu Póol

12 Ba bët setee Yawut ya daje, daldi xasoo, ne duñu lekkati, duñu naanati,
ba kera ñu reyee Póol. 13 Ña lal pexe moomu, ëpp nañu ñeent fukk. 14 Ñu dem
ca °****sarxalkat**** yu mag ya ak mag ña, ne leen: «Danoo giñ ne dunu dugalati
dara sunu gémmiñ, ba kera nu reyee Póol. 15 Léegi nag yeen ak °****kurélu
àttekat**** yi, ñaanleen °****njiital gàngoor**** gi, mu indi Póol ba ci yeen, mu mel ni
dangeena bëgga seetaat bu baax mbiram. Nun nag fagaru nanu, ngir bala
moo agsi, nu rey ko.»
16 Jarbaatub Póol bu góor nag yég tëru ma. Mu daldi dem ba ca tata ja,
dugg, yégal ko Póol. 17 Póol woo kenn ca °****njiiti takk-der**** ya, ne ko: «Yóbbul
xale bu góor bii ba ci njiital gàngoor gi, ndax am na lu mu ko wara wax.»
18 Njiital xare ba ànd ak xale ba, yóbbu ko ca njiital gàngoor ga, ne ko: «Póol,
mi ñu tëj, moo ma woo, ñaan ma, ma indil la xalelu góor bii, ndax am na lu
mu lay wax.»
19 Ba loolu amee njiital gàngoor gi jàpp ci loxol xalelu góor bi, wéetoo ak
moom, ne ko: «Ana loo may xamal?» 20 Mu ne ko: «Yawut yi ñoo mànkoo ci
ñaan la, nga yóbbu Póol ëllëg ca kurélu àttekat ya, mu mel ni dañoo bëgga
seetaat bu baax mbiram. 21 Yaw nag bu leen ko may, ndax lu ëpp ñeent fukk
ci ñoom a koy tëru, te xasoo nañu ne dootuñu lekk, dootuñu naan, ba kera ñu
ko reyee. Fagaru nañu ba noppi, di xaar sa ndigal.» 22 Njiital gàngoor ga daldi
koy yiwi, ne ko: «Bul wax kenn ne ko àgge nga ma lii.»

Yóbbu nañu Póol Sesare

23 Ba mu ko defee mu woo ñaari °****njiiti takk-der****, ne leen: «Waajal-leen ñaar
téeméeri xarekat ak juróom ñaar fukki gawar ak ñaar téeméeri boroom xeej,
ngir ngeen dem Sesare bu juróom ñeenti waxtu jotee ci guddi. 24 Te itam
nangeen waajalal Póol daamar, waral ko, ngir yóbbu kook jàmm ba ca
Feligsë, boroom réew mi.» 25 Mu bind nag bataaxal bu ne:

> 26 Ñeel la yaw boroom réew mi, Feligsë mu tedd mee tedd, bawoo ci
> man Këlódd Lisiyas, mi lay nuyu. 27 Nit kii la Yawut yi jàppoon, di ko
> waaja rey, far ma dikk ànd ak lenn ci gàngoor gi, wallu ko, ndax fekk na
> ma yég ne as goru Room la. 28 Ma bëggoona xam nag lan lañu koy sikk, ba
> tax ma yóbbu woon ko ca seen °****kurélu àttekat**** ya. 29 Ma gis nag ne li ñu
> ko jiiñ, ci seen mbiri yoonu diine rekk la, waaye du lenn lu jar rey, mbaa
> jéng. 30 Ba ñu ma àggee am tëru mu ko Yawut yi waajaloon nag, ci laa ko
> yebal ci yaw ci saa si. Jox naa itam ndigal ñi ko sikk, ne leen ñu wax ci sa
> kanam, gan tooñ lañu ko toppe.

31 Ba loolu amee xarekat ya def la ñu leen digal, yóbbu Póol ci guddi ba ca
dëkk ba ñuy wax Antipataris. 32 Ca ëllëg sa takk-der yay deme tànk waññiku,
délsi ca tata ja, bàyyi gawar ga, ñu gunge Póol ba mu àgg. 33 Gawar ga àgg
Sesare, daldi jébbal boroom réew ma bataaxal ba, jébbal ko Póol itam.
34 Boroom réew ma jàng bataaxal ba, daldi laaj ci ban diiwaan la Póol bokk,
ba xam ne diiwaanu Silisi la bokk. 35 Mu ne ko: «Xaaral ba say tuumaalkat
itam dikk, ma déglu la.» Mu santaane nag, ñu denc ko ca kër buur °****Erodd****.

Póol layoo na ci kanam boroom réew ma

24 1 Ñu teg ca juróomi fan, Anañas °*_**sarxalkat**_ bu mag ba dikk, ànd ak
ay mag, ak ab layookat bu ñuy wax Tertul. Ñu jébbalsi boroom réew
ma, tuuma ja ñu teg Póol. 2 Ñu woo Póol, Tertul daldi yékkati kàddug tuuma,
ne: «Kilifa gi, ci yaw la jàmm ju yaa ame, te yaa fàggu ay coppite yu ñeel
askan wi. 3 Saa su nekk, ak fépp fu nu tollu lanu ràññee loolu, yaw Feligsë mu
tedd mi, te di la ko sante lool. 4 Gannaaw buggunu laa yeexal nag, rikk
baaxeeti nu, déglu nu tuuti. 5 Waa jii lanu gis ne ab rambaaj la buy sabab
réeroo ci biir Yawuti àddina sépp. Moom mooy njiitu ngér mu sikk mi ñuy
wax Nasareen ñi. 6-7 Kër Yàlla ga sax jéem na koo teddadil, noo ko jàpp. 8 Yaw
ci sa bopp, soo ko laajaatee ci mbir moomu mépp, dinga gis li nu koy jiiñ.»
9 Yawut ya itam dëggal tuuma ja, ne noonee la mbir ma ame.
10 Ba loolu amee boroom réew ma jox Póol kàddu gi. Mu ne: «Xam naa ne at
yu baree ngii ngay àtte xeet wi. Moo tax ma am cawartey layool sama bopp.
11 Man ngaa leerlul sa bopp ne ba ma demee °Yerusalem di màggali ak léegi
weeseegul fukki fan ak ñaar. 12 Te giseesu ma may werante, mbaa may yëngal
mbooloo; du ca kër Yàlla ga, du ca jàngu ya, du ca biir dëkk ba. 13 Te itam li
ñu may jiiñ nii tey, manuñu cee firndeel dara. 14 Lenn de man naa la koo
nangul. Yoon woowu ñu ne mooy ngér mu sikk, moom laay topp, di ko
jaamoo sunu Yàllay maam. Teewul mboolem lu ñu bind ci yoonu °Musaa ak
téerey yonent yi, gëm naa ko. 15 Yaakaar ji ma am, mooy yaakaar ji ñu am
ñoom itam, ne ñi jub ak ñi jubadi, ñépp ay bokk dekki ëllëg. 16 Moo tax fu ma
tollu, man itam, may def lu ma man ngir am xel mu dal, wàccoo ak Yàlla,
wàccoo ak nit ñi.
17 «Samay tànk nag, gannaaw gëjeb at yu bare, moo doon indil samaw
askan, ay ndimbal ak ay sarax yu ñeel Yàlla. 18 Ci biir loolu lañu ma fekk ca
biir kër Yàlla ga, ma setlu, te du mbooloo, du coow lu ma indaale. 19 Xanaa
ñenn Yawuti diiwaanu Asi ña ma fa fekkoon. Ñooñoo ma waroona tuumaal fi
sa kanam, ndegam am nañu lenn lu ñu ma sikke. 20 Mbaa boog, na nit ñii ci
seen bopp wax gan ndëngte lañu ma gisal, keroog ba ma taxawee ca °*_**kurélu
àttekat**_ ya! 21 Xanaa genn kàddu ga ma taxawoon ca seen biir, àddu ko ca
kaw ne: “Mbirum ndee-ndekki gi ma gëm, moom lañu may àttee ci seen
kanam tey!”»
22 Booba Feligsë jotoon naa am lu ko leer ci mbirum Yoon wi. Mu yiweegum
leen nag, ne leen: «Bu Lisiyas °*_**njiital gàngoor**_ gi dikkee, dinaa àtte seen
mbir.» 23 Ci kaw loolu mu sant °*_**njiitu takk-der**_ ba, ne ko mu may Póol bët,
woyofal ko jataayu kasoom te baña aaye ay nitam ñu topptoo ko.
24 Ñu teg ci ay fan, Feligsë dikk, ànd ak soxnaam Dursil, mi dib Yawut. Mu
woolu Póol, déglu kàddoom ci ngëm gi sababoo ci Yeesu °*_**Almasi**_. 25 Naka la
Póol wax ci mbirum njub, ak moom sa bakkan, ak àtteb bés-pénc, Feligsë
daldi tiit, ne ko: «Léegi, man ngaa demagum, bu ma ko talee, dinaa la
wooluwaat.» 26 Ci biir loolu Feligsë yaakaar itam ne jombul mu jële xaalisub
neexal ci Póol, ba tax mu woolu ko ay yooni yoon, ngir waxtaan ak moom.
27 Ba ñu ca tegee ñaari at yu mat, ku ñuy wax Porsiyus Festus wuutu
Feligsë. Feligsë nag bëggoon lu neex Yawut ya, ba tax mu bàyyi Póol ca kaso
ba.

Póol layoo na ca kanam Festus

25 [1] Festus nag toogsi diiwaanam ba am fa ñetti fan. Gannaaw loolu mu dem °Yerusalem. [2] °****Sarxalkat*** yu mag yi, ak njiiti Yawut yi boole ko ak Póol. Ñu dagaan ko, [3] tinu ko ngir mu woolu Póol Yerusalem, ndax fekk na leen lal pexem rey ko ca yoon wa. [4] Festus itam ne leen Póol a nga ñu tëj kaso ca Sesare, te moom ci boppam, fa la nara gaaw, dellu. [5] Mu ne leen: «Kon nag, na nit ñu am baat ñu bokk ci yeen, ànd ak man, tuumaali waa ji, ndegam am na fenn fu mu tooñe.»

[6] Festus toogaatul ak ñoom lu wees juróom ñett ba fukki fan, doora dellu Sesare. Ba mu agsee ba ca ëllëg sa la toog ca àttekaay ba, joxe ndigal, ñu indi Póol. [7] Ba Póol dikkee, Yawut ya jóge Yerusalem yéew ko, teg ko tuuma yu bare te réy, te manuñu cee firndeel lenn.

[8] Ci kaw loolu Póol weddi tuuma yi, ne: «Muy yoonu Yawut yi, di kër Yàlla gi, di Buur bu mag bi °****Sesaar***, tooñuma ci kenn.» [9] Festus nag bëgg lu neex Yawut yi, tax mu ne Póol: «Ndax nangu ngaa dem Yerusalem, ñu àttee la foofa ci mii mbir ci sama kanam?»

[10] Póol itam ne ko: «Maa ngi nii taxaw ci kanam àttekaayu Buur Sesaar; te fii lañu ma wara àttee. Yawut ñi nag, defuma leen dara, te yaw ci sa bopp, wóor na la. [11] Su ma tooñee, su ma defee lenn lu dee di àtteem, tinuwma ngir baña dee. Waaye su lenn amul ci li ma ñii di jiiñ, kenn amul sañ-sañu jébbal ma leen. Buur Sesaar nag laa dénk sama bopp!»

[12] Ci kaw loolu, Festus gise ak waa kurél ga, ba noppi ne ko: «Sesaar nga dénk sa bopp, ca Sesaar nga jëm.»

Festus diisoo na ak buur Àggripa

[13] Gannaaw ab diir buur °****Àggripa*** ànd ak jigéenam Berenis ganesi Sesare, ngir nuysi Festus. [14] Ba ñu fa amee ab diir, Festus diis Buur Àggripa mbirum Póol, ne ko: «Jenn waay ju ñu tëj kaso la nu Feligsë bàyyee. [15] Ba ma demee °Yerusalem, moom la ma °****sarxalkat*** yu mag yeek njiiti Yawut yi booleeloon, di sàkku ci moom ab daan. [16] Ma ne leen: “Aaday Room daal nanguwul ñu jébbale nit, ngir ñu rey ko, te jëkkula jàkkaarloo ak ñi ko tuumaal, ba mana layal boppam ci mbir mi ñu ko tuumaal.” [17] Ba ñu dikkee fekk ma fii itam, yàggaluma ci dara, ca ëllëg sa sax laa toog ca àttekaay ba, daldi joxe ndigal, ñu indi waa ji. [18] Ba tuumaalkat ya taxawee nag, feeñaluñu jenn tuuma ju bokk ci yu bon, yi ma foogoon, [19] xanaa seen yenn yëfi diiney bopp yu ñu juboowul, ak mbirum ku ñuy wax Yeesu mu dee woon, te Póol moomu di dëggal ne mu ngi dund ba tey. [20] Loolu nag jaaxal ma, ba ma laaj ko ndax nangu naa dem Yerusalem, ñu àttee ko fa ci moomu mbir. [21] Póol itam sàkku ñu dencagum ko kaso, tey sàkku ci mbiram, àtteb buur bu tedd bi. Ma daldi joxe ndigal, ngir ñu dencagum ko kaso, ba ma yebal ko ca °****Sesaar***.»

[22] Ci kaw loolu Àggripa ne Festus: «Kooku de, man sax bëgg naa koo déglu.» Festus ne ko: «Bu ëllëgee dinga ko dégg.»

Póol teew na ci kanam Àggripa

[23] Ca ëllëg sa °****Àggripa*** ak Berenis ànd ak topp mu ràññiku, duggsi ca ëttub àttekaay ba, feggook °****njiiti gàngoor*** ya, ak kàngami dëkk ba. Festus joxe ndigal, ñu indi Póol.

[24] Ba mu dikkee, Festus ne: «Buur Àggripa, yeen mboolem ñi fi bokk ak nun teew, gis ngeen kii, moom la ma askanu Yawut wépp booleel, muy ca °Yerusalem ak fii itam, ñuy xaacu naan: "Kii yelloowula dundati." [25] Man nag damaa gis ne deful dara lu jar àtteb dee. Waaye gannaaw moo dénk boppam buur bu tedd bi, man dogu naa ko koo yónnee. [26] Mbiram nag laa amul dara lu ma wóor, ngir ma bind ko sang bi. Moo tax ma indi ko ci seen kanam, rawatina ci sa kanam, Buur Àggripa, ngir gannaaw bu ñu ko dégloo, ma mana am lu ma bind. [27] Ndaxte jàllale ku ñu jàpp te tudduloo tuuma yi ñu koy topp daal, lu juunu la ci man.»

Póol layoo na fa kanam Àggripa

26 [1] Ci kaw loolu °*_**Àggripa**_ ne Póol: «Léegi sañ ngaa waxal sa bopp.» Póol nag tàllal loxoom, layool boppam, ne:
[2] «Buur Àggripa, mbégte laa am ndax dinaa layool sama bopp ci sa kanam tey, ngir tontu mboolem lu ma Yawut yi jiiñ. [3] Rawatina ba ma xamee ne ku géeju nga ci aaday Yawut, ak werante yi ci seen wàllu yoon. Kon dama lay ñaan rekk, nga muñal ma, déglu ma.
[4] «Mboolem fi ma jaare ci samag dund, dale ko ca samag ndaw, ca ndoorte la, ba ma nekkee ca sama biir xeet, ak ca °Yerusalem, lépp, mboolem Yawut yi xam nañu ko. [5] Xam nañu ma bu yàgg, te su leen neexee ñu seede ne ngérum °*_**Farisen**_ mi gëna diis ci sunu diine, ci laa masa bokk. [6] Sama taxawaayu tey ci ëttub àttekaay bii nag, mooy yaakaar ji ma am ci dige bi Yàlla digoon sunuy maam. [7] Te mooy dige bi fukki giir ak ñaar yu °bànni Israyil di séentu mu sottil leen, ba tax guddi ak bëccëg ñu xér ci jaamu Yàlla. Yaakaar jooju nag, Buur, moo tax Yawut yi tuumaal ma! [8] Ana lu leen taxa jàpp ci seen biir ne xel nanguwul Yàlla di dekkal ñi dee?
[9] «Man ci sama bopp, gàntal lu ma man turu Yeesum Nasaret, sama warugar laa ko defoon. [10] Def naa ko ci Yerusalem, te it bare na ñu sell ñu ma tëjlu ci kaw sañ-sañ bu ma °*_**sarxalkat**_ yu mag yi jagleel, te saa yu ñu leen tegaan àtteb dee, dama daan biral kàddu gu leen àtte ñàkkal. [11] Jàngoo jàngu laa leen daan tege mbugal ay yooni yoon, ngir xàccloo leen. Maa daan sànju ba xaabaabal ci seen kaw, topp leen ba ci biir dëkki jaambur yi.
[12] «Yoon wu mel noonu laa doon dox, jëm Damaas, ci ndigalal ak ndénkaanel sarxalkat yu mag yi. [13] Ba ma demee ba wetu digg bëccëg, Buur, ca laa gis ag melax gu leer ba raw jant bi, fettaxe asamaan, ne ràyy fi ma wër, maak ñi ma àndal. [14] Nu ne dàll fi suuf. Ma dégg baat bu ma wax ci làkku yawut, ne ma: "Sóol, Sóol, lu tax nga di ma bundxatal? Dangay sonal sa bopp rekk, mbete fas wu manula woŋŋeetu ba wéq dëgël bu koy jam."
[15] «Ma ne ko: "Sang bi, yaa di kan?" Sang bi ne ma: "Man maay Yeesu, mi ngay bundxatal. [16] Jógal taxaw nag. Dama laa feeñu ngir def la ngay sama surga, ngir nga di ma seedeel peeñum tey, ak peeñu yi ma lay feeñooji ëllëg. [17] Maa lay musal ci askanu bànni Israyil, ak ci jaambur ñi ma lay yebal, [18] ngir nga xippil leen, jële leen ci lëndëm, tàbbal leen ci leer, seppee leen ci noteelu °*_**Seytaane**_, indi leen ci Yàlla, ñu am njéggalug bàkkaar, am cér ci biir nit ñi ñu sellal ndax ngëm, gi ñu ma gëm."
[19] «Kon nag buur Àggripa, peeñum asamaan moomu, woruma ko. [20] Waaye li dale Damaas ak Yerusalem ba ci réewum Yawut gépp, ba ca ñi dul Yawut, ñoom ñépp yégal naa leen seen wartéef, muy tuubeel ak waññiku ci Yàlla, ak

jëf ju tuubeel yellool. 21 Loolu moo waral Yawut yi jàppe ma ca kër Yàlla ga,
di ma fexee rey. 22 Ndimbalal Yàlla nag moo ma may may dund ba tey jii, di
ko seedeel ci mag ak ndaw, te waxuma lenn lu moy la yonent ya ak °****Musaa***
waxoon ne dina am. 23 Dañu noon fàww °****Almasi*** jaar ci ay coono te mooy
jëkka dekki, ba siiwtaane leer gu jolli, ñeel bànni Israyil ak jaambur ñi itam.»
24 Naka la layool boppam noonu, Festus àddu ca kaw, ne ko: «Póol, yaw
dangaa dof! Sa njàng mu réy mee la dofloo.»
25 Póol ne ko: «Dofuma de, Festus mu tedd mi, dëgg gu ànd ak xel kay, laay
biral. 26 Lii ma wax, buur bi xam na ko, moo tax ma ñeme koo wax ci
kanamam, ndax bir na ma ne, amul lenn lu ko ump ci lii, ngir du cib ruq la
xewe. 27 Buur Àggripa, xanaa gëm nga yonent yi? Xam naa xéll ne gëm nga.»
28 Àggripa nag ne Póol: «Nga defe ne man nga maa gaawa def noonu ab
gëmkatub Almasi?» 29 Póol ne ko: «Mu gaaw, mu yeex, waxuma yaw rekk,
waaye yaak mboolem ñi may déglu laay ñaan Yàlla, ngeen fekksi ma ci lépp,
lu moy càllala yii ñu ma jénge!»
30 Ci kaw loolu buur bi ak boroom réew mi jóg, ñook Berenis ak ña ñu
toogal. 31 Ña ngay dem, te naa ca seen biir: «Kii kat deful dara lu jar dee mbaa
ay jéng.» 32 Àggripa moom ne Festus: «Kii kay su dénkuloon mbiram °****Sesaar***,
nu man koo yiwi.»

Póol dugg na gaal, jëm Room

27 1 Ba loolu wéyee ñu dogu noo dugal gaal, jëme nu réewum Itali. Ñu
teg Póol ak ñeneen ñu ñu tëjoon, ci loxool °****njiitu takk-der*** bu ñuy
wax Yulyus, bokk ci mbooloom xarem buur bu mag bi. 2 Nu dugg gaalu dëkk
ba ñuy wax Àddramit tey jaareji teeruy Asi, daldi tàbbi biir géej, Aristàrk
jenn waay ju dëkke Tesalonig ca diiwaanu Maseduwan, ànd ak nun.
3 Ca ëllëg sa nu teeri °****Sidon***; Yulyus nag baaxe Póol, may ko mu dem ci ay
xaritam, ngir ñu topptoo ko. 4 Nu jóge fa, dellu géej, ngelaw li soflu nu, nu
leru tefesu Sipar, jaare wet gu nu fegoo ngelaw li. 5 Ci kaw loolu nu jàll géej,
gi janook diiwaani Silisi ak Pamfili, daldi teeri Mira ca Lisi. 6 Foofa nag njiitu
takk-der ba gis gaal gu jóge Alegsàndiri, jëm Itali, mu dugal nu ca. 7 Ba loolu
amee nuy deme ndànk ay fani fan; sonn nanu lool doora jub Kanidd, waaye
ngelaw li mayu nu nu teer. Nu leru tefesu Keret, jaare wet gu nu fegoo
ngelaw li, janook Salmon. 8 Sonn nanu lool bala noo romb foofu, doora agsi fa
ñuy wax Neex Teeru, te dend ak dëkk ba ñuy wax Lase.
9 Fekk na nag nu yàgg ca yoon wa, ba tollu ci jamono ju tukkib géej aaytal,
ndax fekk na Koorug Yawut[o] wees. Loolu tax Póol digal leen ne: 10 «Bokk yi,
gis naa ne yoon wii loraange ak yàqule gu réy la. Waxuma gaal gi ak li mu
yeb, waaye sunuy bakkan sax xaj na ci.» 11 Teewul njiitu takk-der ba sobental
waxi Póol, déggal dawalkat ba ak boroom gaal ga. 12 Te itam teeru boobu
neexul woona lollikoo. Loolu waral ña ëpp ca waa gaal ga mànkoo ci jóge fa,
dellu géej, te fexe nu ñu àgge Fenigsë, ngir lollikoo fa. Mooy teerub dunu
Keret bi jublu sowub suuf ak sowub kaw.

---

[o] **27.9** ***Koorug Yawut,*** ca fukkeelu fanu juróom ñaareelu weer wa lay am, mu yemook sàttumbar, jàpp oktoobar. Mooy bésub Njotlaay bi. Bés boobu la sarxalkat bu mag ba daan yóbbu deretu jur fa bérab bu sell baa sell, ngir Yàlla baal bànni Israyil seeni bàkkaar. Bés bu sella sell la woon, bu ñu daan yendoo woor. Seetal ci *Sarxalkat yi* 16.

Ngëlén sàqi na

13 Ci kaw loolu ngelawal bëj-saalum wal ndànk, ñu njort ne man nañoo
sottal seen pexe. Ñu wëgg diigal, daldi tafoo tefesu Keret. 14 Teewul nes tuut
ngelaw lu réy lu ñuy wax Penkub kaw, riddee ca dun ba. 15 Gaal gi buubu,
manatula dékku ngelaw li, ba nu mujj bayliku, daldi yal. 16 Nu leru nag dun
bu tuuti bu ñuy wax Koda, jaare wet gu nu fegoo ngelaw li, teg ci sonn lool
doora téye loocob rawtu bu gaal gi. 17 Ñu yéege looco ba, daldi jël ay buum
yu ñu laxas ca yaramu gaal ga, dàbblee ko ko. Ci kaw loolu ñu ragala ngiroji
ca beeñ bu ñuy wax Sirt, ba tax ñu sànni diigal, ngir yeexal gaal ga, daldi
yalal. 18 Ca ëllëg sa ngelaw la wéye noo pamti-pamtee, ba ñu mujj wàññi ca
yebu gaal ga, sànni biir géej. 19 Ca gannaaw ëllëg sa, seen loxoy bopp lañu
jële yenn jumtukaayi gaal ga, sànni. 20 Ay fani fan jant beek biddiiw yi ne
meŋŋ, te ngelaw liy riddi rekk, ba nu noppee yaakaar ne dinanu mucc.
21 Loolu nag fekk na ñu gëjoona lekk. Póol daldi taxaw ca seen biir ne:
«Bokk yi, su ngeen yégoon déggal ma, baña jóge Keret, ba moyu loraange gii
ak yàqule gii. 22 Léegi nag dama leen di ñaax, ngir ngeen dalal seen xel, ndax
kenn ci yeen du ñàkk bakkanam, gaal gi rekk ay yàqu. 23 Ndax malaakam
Yàlla ji ma moom, te ma di ko jaamu, moo ma dikkal biig. 24 Mu ne ma:
“Póol, bul tiit; fàww nga taxawi fa kanam °*___Sesaar___, te it Yàlla moo la baaxe
muccug mboolem ñi nga àndal ci gaal gi.” 25 Kon nag, bokk yi, dalal-leen seen
xel, ndax gëm naa Yàlla, xam naa ne ni mu ko waxe, ni lay ame. 26 Du ñàkk
aw dun wu nu lufeji.»

Gaal ga tas na

27 Ca fukkeelu bés baak ñeent, nu ngay yal-yalee fu ne ca géeju Adiratig; ba
guddi ga xaajee mool ya njort ne nu ngay jegesi ab tefes. 28 Ñu sànni
nattukaay ba biir géej, gis ndox ma xóote ñaar fukki dayo, xawa yemook
ñeent fukki meetar. Ñu demati tuuti, sànniwaat ko, daldi gis ndox ma xóote
fanweeri meetar, xawa yemook fukki dayo ak juróom. 29 Ci kaw loolu ñu
ragala lufeji bérab bu ami doj, ba tax ñu sànnee ca geenu gaal ga, ñeenti
diigal, tey ñaan jant fenke leen. 30 Teewul mool ya ñoom di fexee raw, daldi
dem ba yoori loocob rawtu ba biir géej, tey taafantoo ne ay diigal lañuy
sànnee ca boppu gaal ga. 31 Póol nag ne °*___njiitu takk-der___ ba ak xarekat ya:
«Ñii bu ñu desul ci gaal gi, yeen dungeen raw.» 32 Ca la takk-der ya dog buum
ya téye looco ba, bàyyi, mu wéy.
33 Naka la jant di waaja fenk, Póol ñaax ñépp, ngir ñu lekk; mu ne leen:
«Fukki fan ak ñeent a ngii, yeena ngi toog, lekkuleen, sexuleen dara. 34 Dama
leen di ñaax nag ngir ngeen lekk, ndax noonu doŋŋ ngeen mana rawe. Du
genn kawar sax guy rote ci boppu kenn ci yeen.» 35 Loolu la wax, daldi jël
mburu, sant Yàlla ci kanam ñépp, ba noppi dagg, lekk. 36 Ba loolu amee, ñépp
dellu sawar, daldi lekk ñoom itam. 37 Ña nekkoon ca gaal ga ñépp ñaar
téeméer ak juróom ñaar fukk ak juróom benn (276) lañu. 38 Ñu lekk ba suur,
daldi sànni pepp ma biir géej, ngir woyofal gaal ga.
39 Ba bët setee, xàmmiwuñu réew ma, waaye ab catu tefes lañu séen. Ñu fas
yéene caa teerali, ndegam manu na. 40 Ba mu ko defee ñu dagg diigal ya,
wacc biir géej, yiwiwaale goj ya téye joowu yay dawal gaal ga. Ci kaw loolu
ñu firi wiiru kanam ga, wacce ak ngelaw la, nu wuti tefes ga. 41 Teewul ñu dal
fu ñaari ndaw daje, ci ab tundu beeñ, gaal ga luf. Boppu gaal ga nuur ca suuf
sa, yëngootul, geenu gaal ga tas ndax dooley gannax ya.

42 Ba loolu amee takk-der ya nara rey ña ñu tëj, bala ñoo féey, ba raw.
43 Njiitu takk-der ba nag namma rawale bakkanu Póol, ba tax mu aaye loolu.
Mu sant ñi mana féey, ne leen ñu jëkka sóobu, wuti tefes ga. 44 Ña ca des nag,
topp ca, ñii langaamoo ay dénk, ñee, tojiti gaal ga. Noonu la ñépp mujje jot
tefes ga ci jàmm.

Póol gane na dunu Màlt

28 1 Gannaaw ba nu rawee, nu yég ne dun ba Màlt lañu koy wax. 2 Waa
réew ma nag laaye nu biir lool. Fekk na mu tàmbalee taw, ànd akub
sedd. Ñu taalal nu am njaar, dalal nu nun ñépp. 3 Póol daldi taxan aw say, di
ko teg ca taal ba, jaan génne ca ndax tàngoor wa, màtt ko ba taq ci loxoom.
4 Waa réew ma gis jaan ja langaamoo loxol Póol, ñu naan ca seen biir: «Nit kii
kay ab bóomkat lay doon, ndegam moo rëcce géej, te taxul Ndogal may ko
mu dund.» 5 Teewul Póol yëlëb jaan ja ca sawara sa, te dara jotu ko. 6 Nit ña
nag di ko xoole yaram wu newi, mbaa mu jekki ne dàll, dee. Naka lañu xool
lu yàgg ba gis ne dara jotu ko, ñu xalaataat, daldi ne Póol yàlla la.
7 Ca wetu tefes googee nu teere nag, fa la toolub kilifag dun ba féete woon,
ñu di ko wax Publiyus. Mu dalal nu, ganale nu ngan gu neex diiru ñetti fan.
8 Fekk na baayu Publiyus a nga tëdd ndax tàngooru yaram ak biiru taññ. Ci
biir loolu Póol dem seeti ko, ñaanal ko, °****teg ko ay loxoom***, mu wér. 9 Ba
loolu amee jarag ya ca dun ba dikk, daldi wér ñoom itam. 10 Teraanga yu bare
terale nañu nu ko fa, te ba nuy dem, jox nañu nu la nu soxla.

Àgg nanu Room

11 Gannaaw ba nu fa amee ñetti weer lanu dugg gaal gu lollikoo woon ca
dun ba. Gaal gaa nga bàyyikoo woon Alegsàndiri, di xàmmikoo jëmmi tuur
ya ñuy wax Kastor ak Polugsë[p]. Nu daldi tàbbiwaat biir géej. 12 Nu teeri dëkk
ba ñuy wax Sirakus, toog fa ñetti fan. 13 Nu jóge fa, leru tefes ga, ba agsi
Resiyo. Ca ëllëg sa ngelawal bëj-saalum jóg, nu daldi àgg teerub Pusol ci
ñaari fan. 14 Gis nanu fa ay bokki gëmkat, ñu ñaan nu, ba nu toog fa ñoom
juróom ñaari fan. Gannaaw loolu nu dem Room. 15 Ba bokki gëmkati Room
yégee ne nu ngi dikk, ñoo nu gatandusi ba fa ñuy wax péncu Apiyus ak fa
ñuy wax Ñetti dalu gan ya. Ba leen Póol gisee, daa sant Yàlla, daldi gëna
sawar. 16 Ba nu dikkee Room nag may nañu Póol, mu am daluwaayu boppam,
ab takk-der di ko wattu.

Póol waare na ca Room

17 Ñu teg ca ñetti fa, mu woolu njiiti Yawuti dëkk ba. Ba ñu dajee, mu ne
leen: «Bokk yi, man defuma dara lu dëngook sunuw xeet mbaa sunu aaday
maam. Teewul ñu jàppe ma fa °Yerusalem, teg ma ci loxoy Room. 18 Ñooñu
seet sama mbir, gisuñu ci man tuuma ju yelloo àtteb dee, ñu nar maa bàyyi.
19 Ba Yawut ya bañee nag, amatuma pexe mu dul dénk sama mbir °****Sesaar***,
doonte du lenn lu may toppe samaw xeet. 20 Mbir moomu nag moo tax ma
woolu leen, ngir giseek yeen, diisook yeen, ndax yaakaaru °****bànni Israyil***
moo waral sama jéng yii.»
21 Ñu ne ko: «Nun de, du benn bataaxal bu nu jot bu jóge Yude ci sa mbir, te
du kenn ci bokk yi, ku dikk wax mbaa mu seedeel la lenn lu bon. 22 Waaye

---

p **28.11*Kastor ak Polugsë:*** ñoo doon seexi Sës, yàllay Gereg yi. Ñoom lañu gëm ne ñoo daan musal waa géej.

bëgg nanoo dégg ci sa gémmiñu bopp li nga gëm, ndax li nu xam daal mooy,
ngér moomu nga bokk, fu nekk lañu koy diiŋate.»
23 Ci kaw loolu ñu jox ko bés, bés ba dikk, ñu bare dikk, fekksi ko ca
daluwaayam. Suba ba ngoon mu di leen jàngal, di leen seedeel lu jëm ci
nguurug Yàlla, di leen won ci mbirum Yeesu, firnde yu leen gëmloo te tukkee
ci yoonu °****Musaa*** ak ci yonent yi. 24 Ñenn ña nag gëm la mu wax, ña ca des
weddi. 25 Ba ñu werantee ca seen biir, bay dem te juboowuñu, Póol teg ca ne
leen: «°****Noo gu Sell*** gee yeyoon wax lii seeni maam, Yonent Yàlla °****Esayi***
jottli. 26 Mu ne:

“Demal ci xeet wii, nga ne leen:
‘Yeenay dégloo déglu, dungeen dégg;
ngeen xoolee xoole, dungeen gis.’
27 Xolu xeet wee dërkiis,
seeni nopp fatt,
ñu gëmm fatuus,
ba seeni gët du gis,
seeni nopp du dégg,
seen xol it du yég, ba ñu tuub,
ma wéral leen.”

28-29 «Xamleen nag ne xibaaru mucc gii tukkee fa Yàlla, yóbbante nañu ko ñi
dul Yawut, te ñoom dinañu ko déglu.»
30 Diiru ñaari at la Póol dal Room ci kërug boppam gu muy fey, di fa àggale
mboolem ña koy seetsi. 31 Muy yégle nguurug Yàlla, di jàngle mbirum Sang
Yeesu °****Almasi*** ci teeyug bakkanam te amul benn gàllankoor.